

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 16. december 1960

Štev. 51 (970)

Politika enostranskega in zakulisnega reševanja ne more privedi do zadovoljive ureditve manjšinskega vprašanja

Koroški deželni zbor je v ponedeljek začel razpravljati o deželnem proračunu za leto 1961, kateri — kakor smo v našem listu že poročali — obsega skupno 601,2 milijona šilingov dohodkov in izdatkov; v rednem proračunu 511,87 milijona, 72,17 milijona v izrednem proračunu in 17,12 milijona šilingov v tako imenovanem eventualnem programu.

Uvodoma je predsednik deželnega zbora Sereinig opozoril na dejstvo, da je bila točno pred 15 leti zgodovinska seja koroškega deželnega zbora, ko je deželno vlado prvič po vojni spet izvolil deželni zbor. Poudaril je plodno, čeprav ne vedno mirno delo deželnega zbora in poslance prosil, da bi tudi bodoče razprave vodili v duhu, ki je vedno spet privedel do sodelovanja v korist Koroške.

Kljub temu pozivu pa je v razpravi že takoj ob začetku prišlo do precej ostrih spopadov zlasti med SPO in OVP, tako da je predsednik OVP-jevskemu namestniku deželnega glavarja Truppeju dvakrat izrekel opomin, na kar so iz OVP-jevskih vrst odgovorili, da so to „ljudsko-demokratske metode“. Več ali manj živahnih in tudi glasnih nastopov je bilo v teh dneh seveda še več, vendar se take izmenjave mnenj ne sodijo preveč ostro, ker so zlasti pri proračunskih razpravah že stara navada.

Za nas je vsekakor bolj zanimivo, kaj je bilo ob tej priložnosti govorenega v zvezi z našim vprašanjem. Tudi o nas in našem vprašanju so namreč govorili in sicer — kar je prav tako že stara navada — malo dobrega, zato pa več slabega. (V podrobnosti se tokrat ne bomo spuščali in se bomo na izvajanja posameznih govornikov povrnili ob drugi priložnosti.) Kot dobro pa bi vsekakor zabeležili izjavo deželnega glavarja Wedeniga, ki je dejal, da je Avstrija z državno pogodbo prevzela določene

O Južni Tirolski se bosta Avstrija in Italija spet razgovarjali

Prekinitev avstrijsko-italijanskih pogajanj o vprašanju Južne Tirolske, ki je dovela do obravnavanja spora pred Združenimi narodi, bo našla svoj konec verjetno konec januarja prihodnjega leta. Vsaj tako sta se načelno sporazumela avstrijski zunanji minister dr. Kreisky in italijanski zunanji minister Segni, ko sta se te dni srečala v Parizu. Točen datum in kraj pogajanj, kot jih je priporočila Generalna skupščina OZN, bodo določili naknadno.

V zvezi s temi pogajanjmi so Južni Tirolci zahtevali, da morajo biti k pogajanjem med vladnimi predstavniki Avstrije in Italije pritegnjeni tudi zastopniki manjšine.

Položaj v Kongu vedno bolj zapleten

Odkar je bil zakoniti predsednik kongoške vlade Lumumba aretiran in izpostavljen nasilju njegovih nasprotnikov, se položaj v Kongu stalno zaostruje in postaja vedno bolj zapleten. Trenutno o pravi oblasti za celotno državo sploh ne more biti govora, kajti v posameznih pokrajinah obstoje različne vlade, ki se bojujejo ena proti drugi in tako razmere le še slabšajo.

V primeru Konga se je jasno pokazalo, kako notranja nasprotja z Združenih narodih hromijo odločno ukrepanje svetovne organizacije. Varnostni svet sicer že več tednov „rešuje“ kongoško vprašanje, toda uspeh tega reševanja postaja vedno bolj dvomljiv. Upravičeno so bile na račun OZN izrečene ostre kritike, posebnih očitkov pa je bil deležen generalni tajnik Hammarskjöld, ki so mu nedvoumno očitali, da je orodje v rokah zahodnih imperialistov. Vrsta držav, ki so dale svoje vojake na razpolago varnostnim silam OZN v Kongu, je svoje čete medtem že odpoklicale, na drugi strani pa je bilo slišati, da namerava Amerika poslati vojaške oddelke v Kongu.

obveznosti glede manjšin in je zdaj njena dolžnost, da te obveznosti tudi izpolni, ker le tako se bo mogla zavzemati tudi za izpolnitev pariškega sporazuma glede Južne Ti-

rolske. Odločno je nastopil proti trditvam o dozdevnem priseljevanju Slovencev in izpodirvanju domačega prebivalstva na Koroškem, znanem pod imenom „Unterwanderung“, ter na podlagi statističnih podatkov dokazal ravno nasprotni razvoj, da se namreč število Slovencev na Koroškem v teku desetletij stalno manjša. Samo vzrokov za tak razvoj, ki je vse prej kot dokaz resnične enakopravnosti slovenske narodnostne skupine, žal ni navedel, pač pa je povedal, da „je bilo v razgovoru z zunanjim ministrom dr. Kreiskym urejeno taj-

Krvav obisk De Gaulla v Alžiru

Dan prej kot predvideno je francoski predsednik De Gaulle zaključil svoj obisk v Alžiru in se je v torek vrnil v Pariz. Sicer še ni znano, kakšne vtise je dobil med tem obiskom in kako bodo ti vtisi vplivali na njegove nadaljnje ukrepe za rešitev alžirskega vprašanja. Vendar je povsem jasno, da je ob tej priložnosti tako rekoč na licu mesta videl težave, ki se že in se še bodo pojavljale, preden bo vprašanje Alžira rešeno tako, da bo dosežena pomiritev.

Obisk generala De Gaulla se je namreč spremenil v izrazit krvavi obisk. Vse dni njegovega bivanja v Alžiru so se vrstili oboroženi spopadi, med katerimi je bilo po uradnih francoskih vesteh samo v teku 48 ur ubitih nad 80 demonstratorov, 1500 oseb pa ranjenih, po podatkih posebnega odbora za Alžirijo v afriško-azijski skupini pri OZN pa je bilo v tem času ubitih celo nad 1000 Alžircev. Vsekakor so bile v zadnjih dneh vložene številne pritožbe zaradi divjaškega nastopa francoske vojske, ki je, namesto da bi nastopila proti izpadom francoskih kolonialistov, brutalno napadla neoborožene domačine in povzročila med njimi strašno krvoprelitje.

Alžirci so med bivanjem De Gaulla privedli številne demonstracije, pri katerih so nosili zastave osvobodilnega gibanja in vzklikali vladi Ferhata Abasa. Odločno so izpovedali, da podpirajo narodnoosvobodilno gibanje ter zahtevali neodvisnost za Alžirijo. S tem so Alžirci jasno pokazali, kakšen bi bil izid referenduma, če bi bil res svoboden. Ta akcija je napravila močan vtis celo v Parizu, kjer so zelo presenečeni nad odločnim nastopom alžirskega prebivalstva, o katerem so doslej mislili, da ne podpira osvobodilnega gibanja. Zdaj pa so te iluzije popolnoma propadle in tudi v Parizu ugotav-

ljajo, da je plebiscit, ki ga je De Gaulle napovedal za 8. januar, že v naprej zgubil ves svoj pomen, ker zdaj ne gre več za to, da določi Francija začasn statut v Alžiriji, marveč da se končno odloči za prenehanje vojne proti Alžircem in jim prizna neodvisnost.

V krogihčasne alžirske vlade v tej zvezi poudarjajo, da je alžirsko ljudstvo že v teh dneh izvedlo svoj plebiscit, ko so goloroki Alžirci nastavljali prsi pred cevi avtomatskega orožja in izražali svojo voljo, da hočejo neodvisno Alžirijo ter s tem izpričali svojo privrženost osvobodilnemu gibanju in začasn alžirski vladi. Predsednik časne alžirske vlade Ferhat Abas je pred dnevi izjavil, da je namen referenduma, ki ga pripravlja, samo v tem, da bi preslepila svetovno javnost, kajti vsaka ureditev, dokler je Alžirija francoska, bi bila namreč samo orodje v rokah francoske okupacijske vojske in kolonialistične uprave in bi privedla do umetne razdelitve prebivalstva in do razkosanja alžirskega ozemlja, kar pa bi pomenilo veliko nevarnost za ta del sveta.

Tržaški Slovenci ugotavljajo:

Vladni komisar nadaljuje politiko raznarodovanja

Slovenci v Italiji so nedavni obisk jugoslovanskega državnega tajnika za zunanje zadeve v Rimu pozdravili v prepričanju, da bo nadaljnje izboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Italijo prispevalo tudi k izboljšanju razmer, v katerih živi slovenska manjšina v Italiji. Toda dogodki zadnjega časa so pokazali, da vladna politika zbližanja in dobrih odnosov ni vedno tudi politika posameznih vladnih predstavnikov in državnih funkcionarjev; konkretno: da politika, ki jo vodi Rim, ni nujno tudi politika predstavnika rimske vlade v Trstu.

Generalni vladni komisar v Trstu Palamara je namreč v zvezi s skorajšnjim podpisom kulturnega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo naslovil na posamezna ministrstva v Rimu pismo, iz katerega veje duh narodnega šovinizma, pismo, ki zagovarja nadaljnjo politiko raznarodovanja in katerega vsebina je zelo podobna zloglasnim odločbam nekdanjega fašističnega režima. Iz pisma je razvidno, da si najvišji predstavnik italijanske vlade v Trstu predstavlja sedanje slovenske šole v Italiji le kot sredstvo za odtujevanje slovenske mladine lastnemu narodu, pouk italijanščine na teh šolah pa naj bi služil namenu, da bi pripadnikom slovenske manjšine prav zaradi znanja italijanščine, pridobljenega na teh šolah, lahko osporavali pravico do uporabe materinega jezika v odnosih z oblastmi.

Razumljivo se Slovenci v Italiji pod nobenim pogojem ne morejo sprijazniti s tako šolo in poudarjajo, da jo odločno odklanjajo, ker se zavedajo, da narodna manjšina živi in se razvija le v toliko, v kolikor lahko uživa vse kulturne vrednote svojega naroda. To načelo je sprejela tudi italijanska vlada s tem, da je podpisala londonski sporazum, ki med drugim določa, da učni načrti manjšinskih šol ne smejo biti taki, da bi nasprotovali narodnemu značaju učenčev.

Poleg pisma vladnega komisarja, ki ga „Primorski dnevnik“ imenuje krono ukrepov, naperjenih proti življenjskim pravicam slovenskega življa, so tržaški Slovenci v zadnjem času doživeli še nadaljnje primere neenakopravnosti. Tržaško sodišče je ponovno zavrnilo zahtevo pripadnika slovenske narodnostne skupine po uporabi materinega jezika pri sodišču in je s tem v protislovju z državno ustavo in mirovno pogodbo potrdilo veljavnost fašističnih diskriminacijskih zakonov. Temu ukrepu se je pridružil še uradni odlok o razlastitvi slovenske zemlje za nadaljnje priseljevanje tujcev z namenom, da bi se še naprej spreminjal etnični značaj manjšinskega ozemlja. Končno pa je bila v novo izvoljenem pokrajinskem svetu zavrnjena zahteva, da se slovenski izvoljeni svetovalci izražajo v svojem materinem jeziku.

Osrednja organizacija Slovencev v Italiji, Slovenska kulturno-gospodarska zveza, je v tej zvezi objavila posebno izjavo, v kateri ob koncu ugotavlja: **Zgodovina nas uči, da so šovinistični elementi poskušali vedno preprečiti zbližanje med obema narodoma. Zaporedje dogodkov zadnjega časa dokazuje, da so te sile še vedno na delu. Sovražniki politike sporazumevanja in mirnega sožitja še vedno sedijo na odgovornih državnih mestih. Ako ne spremenijo svoje dosedanje politike, prevzamejo zanj pred Italijansko demokratično javnostjo in pred nami Slovenci vso zgodovinsko odgovornost!**

no ugotavljanje manjšine“ in da bo šele po izvedbi takega ugotavljanja mogoče nadaljevati z izpolnjevanjem obveznosti iz člena 7 državne pogodbe.

Ta napoved nam odkriva vzroke, zakaj so člani avstrijske delegacije pri avstrijsko-jugoslovanskih razgovorih dosledno molčali (kot bi nenadoma zgubili dar govora!), ko je jugoslovanski državni tajnik Popović želel zvedeti stališče Avstrije do vprašanja ugotavljanja manjšine. Molčali so, ker bi sicer morali priznati, da so tudi v tem vprašanju zmagala načela enostranske in zakulisne politike ter da so bili razgovori s predstavniki manjšine mišljeni le kot pesek v oči javnosti. O sporazumnem reševanju z manjšino, za kakršno se je Avstrija tudi uradno izreкла, pač ne more biti govora, če se mnenje manjšine samo posluša, odločitev pa pade za zaprtimi vrati brez vsakega upoštevanja utemeljenih pomislekov prizadete manjšine.

Če namreč zdaj zvemo, da je bilo vprašanje ugotavljanja manjšine „urejeno“, potem moramo koroški Slovenci jasno in odločno povedati, da je bila tudi ta „ureditev“ — kakor vse dosedanje reševanje manjšinskega problema — sklenjena mimo nas in zato za nas tudi ne more biti sprejemljiva!

Bo Avstrija izvoljena v Varnostni svet?

Na sedežu OZN v New Yorku je bilo slišati, da nameravajo evropske države predlagati Avstrijo za tretjega nestalnega člana Varnostnega sveta. Najprej je za to mesto kandidirala Portugalska, katero pa so afriško-azijske države odklonile kot »kolonialno silo« in zaradi tega ni dobila potrebne dvotretjinske večine glasov.

Mnenje drugih:

In vendar se giblje

Tržaški tednik „Gospodarstvo“ je po obisku jugoslovanskega državnega tajnika Popoviča v Rimu objavil uvodni članek, v katerem razmišlja o uspehih, ki jih ta obisk pomeni za slovensko manjšino v Italiji. Članek ponatiskujemo, ker je v veliki meri, zlasti v svojem drugem delu, pomemben tudi za nas, ker bi ugotovitve tega članka brez nadaljnjega lahko prenesli tudi na naše razmere. Op. ured.

Tudi uradno poročilo o zaključkih med obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra Koča Popoviča v Rimu ne predstavlja v vrsti poročil o podobnih sestankih med državnikami po svetu nikakršne izjeme in lahko ga navajamo kot dokaz, da uradna poročila o sestankih in obiskih ministrov ne povedo mnogo.

Zato je zgrešeno soditi dosežke jugoslovanskega državnika v Rimu glede nerešenih vprašanj, ki zadevajo Slovence v Italiji, na podlagi uradnega poročila, kakor to delajo mnogi izmed nas in se vdajajo pesimizmu. Uradna poročila so vselej previdna, zato so splošna in grede v podrobnosti. Prav zaradi tega je neobveščeni javnosti težko dognati, kaj se dejansko skriva stvarnega za njimi. Več kakor iz samega uradnega poročila o podobnih sestankih lahko sklepamo iz ozračja, v katerem so se državniki pogovarjali. In vsa poročila časnikov se strinjajo v tem, da je bilo ozračje v Rimu prijateljsko in celo prisrčno. Poleg tega so ministri — tako tudi sam Koča Popovič ob svojem povratku v Beograd — v svojih izjavah naglasili, da so z dosežki rimskih razgovorov zadovoljni.

Pri presojanju rezultatov Popovičevega obiska v Rimu z našega vidika, to je z gledišču narodne skupine, ki nestrpno že leta in leta čaka na rešitev mnogih svojih vprašanj življenjske važnosti, ne smemo prezreti dejstva, da gre šele za prve stike med državnikami, ki so bili v zadnji vojni v nasprotnih taborih, v katerih sta Italija in Jugoslavija ostali vse do leta 1954 zaradi tržaškega vprašanja. Če je bilo tržaško vprašanje tako važno, da ju je delilo toliko let, mora biti za obe državi še vedno važno tudi vprašanje dokončne ureditve položaja naše narodne skupine, ki je pravzaprav eno izmed sestavnih delov istega problema.

Sicer je v uradnem poročilu, ki daje zlasti poudarek tesnemu gospodarskemu sodelovanju med obema državama in naglašja potrebo po nadaljnji utrditvi gospodarskih stikov, izrecno rečeno, da se predstavniki Italije in Jugoslavije strinjajo v tem, da bi manjšine postale »činitelj zblizanja« in da je treba z novimi ukrepi izvršiti obstoječe mednarodne obveze (londonski sporazum in mirovna pogodba) ter ustavne določbe, da se tako ugodno rešijo še odprta vprašanja glede manjšin. V Rimu je bil tudi podpisan kulturni sporazum, katerega vsebina sicer še ni bila objavljena, a verjetno zadeva tudi naša kulturna vprašanja.

Čeprav trenutno naša javnost še ne vidi v rezultatih rimskih pogovorov otipljivih dosežkov za našo stvar in nimamo vpogleda za diplomatske kulise, lahko trdimo, da je rimsko potovanje državnega tajnika za zunanje zadeve Koča Popoviča prav gotovo mnogo pripomoglo tudi k dozorevanju naših zahtev. Če so poročila italijanskega tiska točna, je med Popovičevim obiskom dozorelo končno tudi vprašanje ratifikacije londonskega sporazuma s strani Italije. Ni dvoma, da bo o teh naših zadevah govora tudi med napovedanim obiskom italijanskega ministra za zunanje zadeve g. Segnija v Beogradu, kamor je Segnija povabil Koča Popovič.

Vse nas žulijo seveda povsem konkretna vprašanja, kakor vprašanja dokončne ureditve naših šol, ureditve položaja naših šolnikov, nameščanja naših ljudi v javne službe, priznanja dvojezičnosti, nostrifikacije jugoslovanskih diplom, razlaščevanja naše zemlje itd. Vse to so problemi, ki čakajo še na rešitev, toda nikakor ne prezirimo ugodnih znamenj na nebu za reševanje manjšinskih zahtev, ki so prav tako važna, čeprav so še visoko nad nami. Za nas je neprecenljivega pomena dejstvo, da posveča svet vedno večjo pozornost narodnostnim vprašanjem, ker se zaveda njihove vloge pri naporih za mednarodno pomirjenje, in da s tega vidika gledajo državniki tudi na manjšinsko vprašanje. Nikakor ni bilo slučajno, da je Koča Popovič pred odhodom v Rim naglasil važnost pravilne rešitve manjšinskih zahtev. (Ta izjava je vzbudila pozornost tudi sodelavcev velikih listov, kakor na primer rimskega dopisnika »Neue Zürcher Zeitung«, ki poudarja, da posveča jugoslovanska politika manjšinskemu vprašanju veliko pozornost.)

Prijateljsko ozračje med sosednjima državama in spoznanje državnikov, da je treba manjšinsko vprašanje resno obravnavati in

Tudi staro arhivsko gradivo

še bremeni odnose med Avstrijo in Jugoslavijo

V senžermenski pogodbi se je Avstrija obvezala, da bo vrnila vse akte, dokumente, starine in umetnostne predmete kot tudi ves znanstveni material, ki ga je Avstrija odnesla iz nekoč zasedenih področij, hkrati pa izročila vse akte, dokumente in zgodovinske zapiske, ki so v neposredni zvezi z zgodovino odstopljenih področij, državam naslednicam.

Pravice, ki izhajajo iz te obveznosti Avstrije, so nekatere države uveljavile že takoj po prvi svetovni vojni. Najprej je morala Avstrija vrniti zgodovinske dokumentacije Češkoslovaški, pozneje je bilo vprašanje rešeno še s Poljsko, z Madžarsko in Italijo. Le Jugoslavija se za časa monarhije ni dovolj trudila, da bi dobila vrnjene razne dokumente in zgodovinske materiale, razen da je bila leta 1923 sklenjena med takratno kraljevino SHS in prvo avstrijsko republiko posebna arhivska pogodba, s katero se je Avstrija ponovno obvezala, da bo izročila arhivski material; do dejanske izročitve pa sploh ni prišlo.

Šele po drugi svetovni vojni se je nova Jugoslavija resno zavzela za končno rešitev tega vprašanja in je bil po dolgih pogajanjih leta 1958 sklenjen sporazum, v katerem je bil določen rok za vložitev zahtev po izročitvi zgodovinskega materiala, in sicer do 30. marca 1960. Jugoslavija je do določenega roka predložila ustrezni seznam dokumentov, ki se nanašajo na danes jugoslovanske pokrajine in ki so še vedno v avstrijskih arhivih in muzejih ter je pričakovala, da bo vprašanje rešeno v smislu sporazuma.

Vendar so se s tem trenutkom začele stvari zapletati. Ne samo, da so se posamezni avstrijski organi uprli izročitvi arhivskega gradiva, marveč se je tudi v tisku pojavila široko zasnovana kampanja proti »vohunjenju jugoslovanskih emisarjev po avstrijskih arhivih«. Posamezni listi so pisali o celih vagonih dragocenosti, ki bi jih morala Avstrija izročiti Jugoslaviji, manjkalo pa tudi ni ugotovitev, da skuša Jugoslavi-

ja s tem gradivom utemeljiti nadaljnje zahteve po avstrijskem ozemlju.

Ker vprašanja doslej ni bilo mogoče rešiti, so o njem razgovarjali tudi med obiskom državnega tajnika za zunanje zadeve Koča Popoviča na Dunaju, kjer so se sporazumeli, da bo problem nadalje obravnavala mešana komisija strokovnjakov. —

Toliko stvarna plat problema, katerega ozadje pa je mnogo bolj zapleteno in hkrati tudi značilno. Proti izročitvi arhivskega materiala Jugoslaviji so se namreč najbolj odločno postavili prav tisti krogi, ki se sploh odlikujejo po svojem hujskanju, torej tisti ljudje, ki nočejo dobrih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Začelo se je v Gradcu, kjer se nahaja velik del na jugoslovanske pokrajine nanašajočega se gradiva. Pojavila se je skupina »spodnještajerskih pregnancev«, ki so se s posebno spomenico obrnili na štajerski deželni zbor ter zahtevali, naj se vlada upre izročitvi zgodovinskih arhivov, češ, »če smo že morali zapustiti svojo domovino, ne bi hoteli izgubiti še svoje zgodovinske preteklosti«.

Če vemo, da je v tej skupini več znanih kulturnodvojev in nemških eksponentov, ki so se v času nacistične okupacije na jugoslovanskem delu Štajerske posebno odlikovali v svojem nacionalističnem besu in so po vojni iz strahu pred zasluženim kaznjem zbežali v Avstrijo, potem je jasno, da jim pri od Jugoslavije zahtevanem gradivu ne gre za »edinstvene dokumente, ki dokazujejo narodnostno mejo in s tem predstavljajo dokaz, da so predeli ob meji, katere Jugoslavija še vedno zahteva zase, že skozi stoletja nemški kulturni prostor in nemško civilizacijsko področje«, marveč se bojijo, da bi prav ti dokumenti lahko služili kot dokaz o ponemčevanju slovenskih krajev in ljudi, o ropanju zakladov in o drugih »kulturnih« dejanjih nemških »kulturosovcev« na slovenski zemlji. V ozadju zadeve torej ni zaskrbljenost za zgodovinsko preteklost, marveč le strah pred lastno slabostjo!

„Tresla se je gora, rodila se je miš“

Težave pri vnovčenju klavne živine in prašičev ter živine za nadaljnjo rejo so tekom letošnje jeseni na Koroškem vedno bolj naraščale. V novembru so prešle v pravo krizo, ki je zavzela takšen obseg, da je zaradi nje koroška kmetijska zbornica sklicala svoj izredni občni zbor. S tega občnega zbora so v imenu koroških kmetov sklenili in poslali pristojnim ministrstvom na Dunaju vrsto zelo nujnih zahtev, ki naj bi pripomogle k lažji prodaji goveje živine in prašičev na Koroškem, zlasti pa k stabilizaciji cen na višini, kjer sta reja in pitanje še rentabilna.

Okoli 15. novembra, to je teden pred zasedanjem zbornice so na Koroškem plačevali vole po 10.— do 11.60, bike po 9.50 do 11.— in telice po 9.— do 10.50 šil. Klavni prašiči so po istih poročilih z 12.— šil. še trdno držali svojo ceno. Za izvoz je v tem tednu bilo na Koroškem prodanih 143 goved.

Medtem so pretekli štirje tedni. —

Cena klavne živine in živine za nadaljnjo pitanje je po zadnjih dveh tedenskih poročilih ostala ista. Tudi izvoz klavnih goved s Koroške se ni povečal. Na Koroškem je ostalo vse, kakor je bilo pred 4 tedni. Po-

rešiti, kakor ideje o enakopravnosti vsakega človeka, pa naj bo črne ali bele polti — vsa ta dejstva so nam porok, da se tudi Slovence v Italiji obetajo boljši časi.

Zavedati pa se tudi moramo, da nas vse obljube, obveze, mednarodni dogovori in zakoni ne bodo rešili, ako sami klonemo in ne zavijamo više rokavov, zavedajoč se bolj svojih pravic, za katere se moramo boriti do skrajnih možnosti, ki nam jih dovoljuje ustava.

„Gospodarstvo“, 9. 12. 1960. Trst

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Pred nekaj dnevi je z Dunaja z letalom odpotoval v Kongo prvi del avstrijskega sanitarnega kontingenta, ki bo stavljen na razpolago silam OZN. Drugi del sanitetne enote bi moral odpotovati v Stanleyville. Zaradi znanih dogodkov v tej kongoški provinci so odložili odhod.

Kalkuta. — Okrog 4000 ljudi je demonstriralo pred ameriškim in belgijskim konzulatom v Kalkuti zaradi vmešavanja imperialistov v kongoška vprašanja. Policija je zaustavila demonstrante nekaj metrov pred zgradbo konzulatov. Osebam, ki so vodile demonstracije, pa je dovolila, da so izročile v obeh konzulatih svoje proteste.

Varšava. — Vsepoljski odbor za mir je poslal generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu telegram, v katerem zahteva, naj Združeni narodi store ukrepe za osvoboditev kongoškega premiera Lumumbe in njegovih sodelavcev.

Moskva. — Sovjetski zunanji minister Gromiko je sprejel skupino ameriških poslovnihi ljudi. Razgovorom je prisostvoval tudi ameriški ambasador v Moskvi Thompson. Šef ameriške skupine je potem na tiskovni konferenci izjavil, da je izročil Gromiku službeno uradno vabilo, naj Sovjetska zveza sodeluje na velesesumu, ki ga organizirajo ob 300. obletnici New Yorka.

Bukarešta. — Romunija in Združene države Amerike so se sporazumele o načrtu za dvoletno sodelovanje na področju prosvete, znanosti in kulture. Sporazum je uspeh razgovorov, ki so bili nedavno zaključeni v Washingtonu.

Kairo. — Indijski premier Nehru je poslal predsedniku ZAR Naserju poslanico o položaju v Kongu. Poslanico je indijski ambasador v Kairu Azim Husein izročil ministru ZAR za predsedniške posle Aliju Sabriju. Vsebinska poslanice ni bila objavljena.

Sarajevo. — Sarajevski šahovski klub je sklenil, da bo izvedel IV. mednarodni šahovski turnir od 25. marca do 7. aprila 1961. Organizatorjem so se doslej prijavili Pachman in Filip iz Češkoslovaške, Szabo iz Madžarske, Korčnoj iz Sovjetske zveze in drugi. Zraven njih bodo igrali vsi vidnejši jugoslovanski šahisti.

Buenos Aires. — Argentinska vlada je sporočila, da je policija v prejšnjem tednu aretirala 21 komunističnih voditeljev, med katerimi so tri ženske. Zaplenila jim je letake, knjige in »prevratno literaturo«.

Bogota. — Devet rudarjev je zgubilo življenje zaradi plaza, ki se je usul 200 kilometrov od mesta Buena Ventura.

Moskva. — Na zborovanju v Moskvi, na katerem so bili prvi namestnik predsednika vlade Mikojan, maršal Rokosovski in drugi visoki sovjetski funkcionarji, je govoril voditelj kubanske gospodarske misije Ernesto Guevara. Izjavil je, da so poveljniki ameriških ladij, ki so jih poslali v kubanske vode dobili ukaz, da odplovejo iz teh voda, vendar je pripomnil, da pripravljajo ZDA provokacijo drugje. Povdaril je, da se Kuba zanaša na pomoč in podporo socialističnega tabora. Kubanska misija je prispela v Moskvo po obiskih na Kitajskem, v Severni Koreji, Severnem Vietnamu in Mongoliji.

Beograd. — V Bratislavi so 13. decembra vsečano odprli razstavo jugoslovanske knjige, ki jo je pripravilo Združenje založniških podjetij FLRJ. Organizacijo razstave so poverili Državni založbi Slovenije iz Ljubljane. Podobno razstavo čeških in slovaških knjig bodo danes svečano odprli v Ljubljani, tudi v organizaciji Državne založbe Slovenije.

Bonn. — V Bonnu so potrdili vest, da letos zasedanje nemškega Bundestaga ne bo v Berlinu, kakor so najprej napovedali. Po opozorilu sovjetske vlade, da bi zasedanje Bundestaga v Berlinu, ki ne sodi pod suverenost Zvezne republike Nemčije, pomenila provokacijo, se je predsedništvo Bundestaga temu odreklo. Vse štiri stranke v Bundestagu so odstopile od prvotnega načrta po posredovanju zunanjega ministra von Brentana.

Med novimi koledarji

O koledarjih, ki so izšli pri nas in predvsem za nas, tukaj ne bo govora. Tako tudi ne o Koledarju slovenske Koroške, ki ga je za leto 1961 spet izdala Slovenska prosvetna zveza. Saj je ta koledar v teh dneh ravno na poti v naše domove. Deloma ga naše družine že imajo in so prve ocene vsekakor pozitivne; drugi pa si ga bodo skupno z ostalim knjižnim darom SPZ že nabavili pri krajevnem prosvetnem društvu ali pa kupili v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Tukaj naj bo na kratko govora o dveh drugih koledarjih, ki sta prav tako izšla za manjšine in sta torej tudi posvečena predvsem življenju manjšin, njihovemu delu in njihovim uspehom v boju za doseg enakopravnosti in narodnostnih pravic. Mislimo namreč koledarja gradiščanskih Hrvatov in Slovencev v Italiji.

„Gradišče“ — Kalendar

Koledar gradiščanskih Hrvatov za leto 1961 je izšel kot prva knjiga letos ustanovljenega Hrvatskega fiskarskega društva na Dunaju, ki je na založniškem področju prevzelo dosedanje dejavnost Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem. Tako po privlačni opremi kot tudi po pestri vsebini nadaljuje tradicijo, s katero si je koledar pridobil splošno priznanje in priljubljenost med gradiščanskimi Hrvati.

Na 208 straneh prinaša kot »letopis Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem« poleg leposlovja, spominov in spisov s sodobno tematiko tudi več zanimivih člankov iz zgodovine ter o današnjem življenju hrvatske narodnostne skupine na Gradiščanskem. Posebno pritegneta spisa Ivana Dobroviča »Poslanstvo Hrvatov v zgodovini Evrope in Gradiščanske« ter »Naši Vlasi so Hrvati«, ki govorita o vlogi, katero so Hrvati na ozemlju Gradiščanske odigrali v prejšnjih stoletjih, ko so prav tako izpričali svojo trdno življenjsko voljo, kot jo izpričujejo tudi danes ter s tem zavračajo napoved nemškega potopisca Wilhelma Heinricha Riehla, kateri je že leta 1868 prerokoval njihovo skorajšnjo narodno smrt (»Nemški potopisci o nas Hrvatih«). O današnjih prizadevanjih Hrvatov pa govori med drugimi Slavko Jankovič v svojem članku »Tamburica«, v katerem opisuje težave in uspehe gradiščanskih tamburaških zborov in katerega zaključuje z besedami: **Kultura je močnejša od vsakega orožja, a tudi cenejša in lepša. Spoznati in vzpostaviti svojo narodno kulturo, to je za Gradiščance tako lep in plemenit cilj, da se je vredno — če treba — za to tudi malo truditi.**

Jadranski koledar

Čprav je koledar primorskih Slovencev že vsa povojna leta predstavljal na tem področju nekaj posebnega, je Jadranski koledar 1961 kljub temu prekosil vsa pričakovanja. Izšel je na 300 straneh kot prvi zbornik slovenske manjšine v Italiji, kot pregled njene poti skozi stoletja in kot dokument njene borbe za narodnostne pravice.

V kratkih besedah ni mogoče niti suhoparno naštetih vseh najrazličnejših člankov, ki se tičejo manjšinske problematike kakor tudi raznih gospodarskih in kulturnih vprašanj in ki posegajo na zgodovinska, zemljepisna, etnografska, literarno-umetniška, poljudno-znanstvena in druga področja. Koledar pa se ne omejuje le na Slovence v Italiji, marveč v uvodnem članku dr. Andreja Budala »V manjšinskem ogledalu« primerja njihov položaj tudi s problemi nemške manjšine na Južnem Tirolskem in slo-

venske manjšine na Koroškem, katerima sta posvečena še dva posebna članka — »Južna Tirolska pred OZN« in »Koroški Slovenci v letu 1960«.

Še posebej pa Jadranski koledar 1961 poudarja 20-letnico oborožene vstaje slovenskega ljudstva proti nacifašističnim okupatorjem in je, kot je rečeno v posvetilu, posvečen »vsem, ki so v najmračnejših dneh dvignili plamenico upora, vsem, ki so sledili njihovemu svetlemu vzgledu in v nesebični borbi, za ceno težkih krvavih žrtv zlomili verige suženjstva in odprli svojemu narodu vrata svobode, nam, ki smo ostali za mejami, pa svetlejša obzorja prihodnosti«.

»Primorski dnevnik«, glasilo Slovencev v Italiji, upravičeno piše, da je letošnji Jadranski koledar »obširna, lepa in tehtna knjiga, brez katere ne bi smela biti nobena naša družina; to je knjiga, ki ne bo zgubila svoje vrednosti, ko bo minilo leto 1961, temveč jo bo vedno ohranila!«

Izobraževanje v Sovjetski zvezi

Uspehom sovjetskih znanstvenikov se danes čudi ves svet in se hkrati sprašuje, od kod tolikšen napredek znanosti v deželi, ki je še pred desetletji spadala med zaostale predele sveta. Odgovor na to vprašanje je enostaven: Sovjetska zveza iz leta v leto povečuje investicije za razvoj znanosti in tehnike. V proračunu za leto 1960 je bilo na primer v ta namen določenih 32,6 milijarde rubljev, to je za 15 % več kot v letu 1959.

Izreden napredek znanosti v SZ je povezan z izboljšanjem vzgajanja znanstvenih kadrov. Že leta 1959 je bilo v SZ zaposlenih na znanstvenem področju 310.000 znanstvenih delavcev, kar je 30-krat več kot v predrevolucionarni Rusiji. Sovjetska zveza ima danes več kot 3200 znanstvenih ustanov. Samo 766 visokih šol ter 2246 tehničnih in drugih srednjih šol obiskuje nad 4.000.000 študentov, skupno pa je bilo leta 1959 na vseh vrstah šol nad 50.000.000 učencev. Število ljudi z višjo ali srednjo šolsko izobrazbo se je v primerjavi z letom 1913, ko je znašalo 295.000 oseb, povečalo za 46-krat na 13,4 milijona oseb.

V višjih šolah je v Sovjetski zvezi leta 1959

študiralo 2.200.000 študentov oziroma 17-krat več kot pred revolucijo in približno 4-krat več kot v Angliji, Franciji, Italiji in Zahodni Nemčiji skupaj. Sovjetska zveza je po ritmu vzgajanja specializiranih diplomirancev in po njihovem številu preseгла vse kapitalistične države sveta in nobena država nima trenutno toliko inženirjev, zdravnikov, agronomov in učiteljev kot Sovjetska zveza. Samo v letošnjem letu je prišlo iz visokih šol več kot 100.000 inženirjev, to je za 200 % več kot v Ameriki.

KULTURNE DROBTINE

● Kulturne stvaritve Egipta prikazuje velika potujoča umetnostna razstava, ki so jo organizirali egiptovski muzeji v sodelovanju z UNESCO. Ta zbirka izvirnikov potuje po raznih deželah, bila je že v Belgiji, zdaj pa je v Amsterdamu, od koder jo bodo prenesli dalje v Nemčijo in Švico.

● Izraelski filharmoniki bodo imeli v okviru svoje svetovne turnee skupno 46 koncertov v Franciji, Ameriki, Kanadi, Mehiki, Indiji in na Japonskem. Orkester šteje nad 100 godbenikov, ki jih kot glavni dirigent vodi Ilja Gullini.

Slovenska filmska proizvodnja v prihodnjem letu

S petimi igranimi filmi zaključuje osrednje slovensko podjetje za filmsko proizvodnjo — Triglav film — tekoče leto; tako rekoč v zadnjem trenutku se je pridružil še peti film »Hitronožci«, katerega snemanje so pravkar zaključili v Piranu. Poleg tega so bili pri Triglav-filmu letos izdelani še filmi »Akcija«, »Vohun X-25 javlja«, »Veselica« ter koprodukcijski film »Ograda«. Začelo pa se je tudi še snemanje filma »Ples v dežju«.

Za leto 1961 imajo pri Triglav-filmu mnogo načrtov. Če bi šlo vse, kot bi želeli, bi v prihodnjem letu izdelali kar 12 filmov, od katerih naj bi jih bilo pet ali celo osem čisto domačih, ostale pa bi izdelali v koprodukciji z drugimi podjetji.

Podrobno izdelane imajo načrte za naslednje filme: Avtor »Devetega kroga« France Štiglic bo verjetno že v februarju začel snemati film »Junak strašnega časa«, za katerega piše scenarij pisatelj Ciril Kosmač po svoji noveli »Oblak in trobenta«. Režiser Jože Babič se pripravlja za svoj tretji film, in sicer po scenariju Mihe Remca, ki obdeluje svojo dramo iz sodobnega kmečkega življenja »Mrtvi Kurent«. Po noveli Prežihovega Voranca je Vojko Duletič napisal scenarij za film, ki ga bo Igo Pefnar režiral pod delovnim naslovom »Pankrška mati«. Pisatelj Ferdo Godina je pripravil scenarij za filmsko komedijo »Družinski dnevi«, ki bo obravnavala probleme sodobne družine in ki jo bo režiral Jože Gale. Poleg tega bosta v prihodnjem letu po vsej verjetnosti izdelala nova filma tudi František Čap in Jane Kavčič, za katera pa scenariji še niso dokončani.

„Slovenski oktet“ gostuje v Nemčiji na Danskem in v Franciji

»Slovenski oktet«, ki sodi med najboljše interprete slovenske vokalne glasbe in ki je bil navdušenega priznanja deležen tudi ob svojih obiskih na Koroškem, je spet odšel na gostovanje. Tokrat ga vodi pot v Nemčijo, na Dansko in ob zaključku turnee še v Francijo.

Spored, ki ga je pripravil za sedanjosturnejo, je zelo obširen. Obsega renesančne madrigale in motete ter daje poseben poudarek delom Gallusa. Poleg tega pa bo zbor predvajal tudi pesmi raznih narodov in razumljivo posebno obširen repertoar jugoslovanske ljudske in umetne pesmi.

Za gostovanje Slovenskega okteta so predvideni naslednji nastopi: v Berlinu poleg snemanja v dveh radijskih postajah tudi abonmajski koncert v tamošnji veliki koncertni dvorani glasbene akademije; v prestolnici Danske, Kjöbenhavn, komorni nastop v okviru jugoslovansko-danskega društva, nadalje dva koncerta v danskem radiu in televiziji, ki bo program prenašala v okviru celotne skandinavske televizijske mreže; v Parizu dva koncerta v znani dvorani Pleyel, ki ju pripravlja Krožek mlade mednarodne kritike pri Gledališču narodov, poleg tega koncerti v mestih Tours, Chatelraud in Poitiers (v pokrajini Poitiers bo koncert v okviru kulturnega sodelovanja med tem univerzitetnim mestom ter Ljubljano), francoski radio pa bo obširni program Slovenskega okteta oddajal ob koncu leta.

Vladimir Klemenčič:

Migracije prebivalstva na Koroškem med leti 1934—1951

Po najnovejših ugotovitvah se je moralo prebivalstvo v tem času odseljevati zlasti iz slovenskih dekanij Borovlj, Dobrle vasi in Pliberka tudi v kraje na severnem Koroškem in izven Koroške⁶. Med leti 1929 in 1938 so tudi načrtno naseljevali na prodane slovenske kmetije na južnem Koroškem nemške kmete iz Reicha⁷. Po nemški zasedbi Avstrije leta 1938 in vse do konca vojne so se naseljevali na Koroškem begunci iz bombardiranih industrijskih centrov Nemčije, ki so se po končani vojni večinoma vrnili na svoje domove, del beguncev iz območja Vzhodne Nemčije ter iz pokrajin, ki so bile priključene Poljski in Sovjetski zvezi, se je pa za stalno naselil na Koroškem. Prosto-voljno in za stalno so se med drugo svetovno vojno naselili na Koroškem doseljenci iz Kanalske doline. V svoje poletne hišice ob Vrbskem jezeru

so se med vojno preselili tudi meščani iz Celovca in Beljaka, ki se deloma tudi po končani vojni niso več vrnili v mesta⁸. Po drugi svetovni vojni so se masovno zatekali na Koroško begunci

8 R. Wurzer, »Regionalplanung für den Wörthersee«. Raumforschung und Raumordnung. Köln—Berlin 1956, Heft 1, str. 6.

Tabela I.

Stalno naseljeno prebivalstvo Koroške po rojstnem kraju pri popisih leta 1934 in 1951

OKRAJI	Število prebivalcev		V rojstni občini bivajoči		Izven rojstne občine in na Koroškem rojeni		V drugih deželah Avstrije rojeni		V inozemstvu rojeni		Preb. z neznanim rojstnim krajem	
	1934	1951	1934	1951	1934	1951	1934	1951	1934	1951	1934	1951
Beljak-ok.	56.086	69.883	32.026	25.121	19.102	32.465	2.309	3.559	2.547	8.642	102	96
Šmohor	18.755	20.656	13.048	10.597	4.620	7.909	647	1.095	408	1.045	32	10
Velikovec	37.633	40.214	21.876	17.980	12.505	17.744	804	1.103	2.370	3.353	78	34
Beljak-mesto	23.831	30.066	7.581	10.286	9.601	10.673	3.669	4.346	2.897	4.753	83	8
Celovec-mesto	29.671	62.782	8.293	22.392	13.273	22.581	4.197	7.363	3.828	10.417	80	29
Celovec-ok.	81.047	69.464	33.241	26.888	39.330	33.740	4.266	3.518	3.875	5.257	335	61
Spittal	55.055	68.558	32.641	33.064	17.898	24.851	3.072	5.149	1.382	5.317	62	177
Šentvid	58.100	62.533	25.184	24.790	27.390	30.034	3.731	4.095	1.519	3.571	276	43
Wolfsberg	44.951	50.608	21.915	23.883	18.247	20.590	2.983	3.306	1.681	2.780	125	49
Skupaj	405.129	474.764	195.805	195.001	161.966	200.587	25.678	33.534	20.507	45.135	1.173	507

V 1: H. Schön. Die Bevölkerung Kärntens im Spiegel zweier Volkszählungen. Tabela 7, stran 32.

6 H. J. »Priseljevanje in odseljevanje od 1922 do 1958«. Naš tednik — Kronika, Celovec, 8. oktobra 1959, str. 3.
7 Lj. Ude »Po plebiscitu 10. oktobra 1928 — Kärntner Heimatdienst, Heimatbund, Zbornik Koroške str. 85.

GOREČA VAS PRI ŠKOCIJANU

Pri kmetu Jakobu Rieplu v Goreči vasi v škocijanski občini je minulo soboto pogorelo gospodarsko poslopje do temeljnega zidovja. Ogenj je, kakor pravijo, nastal zaradi tega, ker sta mala posestnikova sinova šla s petrolejko brez cilindra po steljo v ufo za steljo. S stropa so viseli kosmiči sena, ki so ob odprti goreči svetilki zajeli ogenj. Z neznansko naglico je bila župa v plamenih in kmalu se je ogenj razširil tudi na gospodarsko poslopje. Zelo kmalu sta bili na kraju požara požarni brambci iz Peračije in Kamena. Gasilec pa kljub vsej prizadevnosti ni uspelo, da bi rešili poslopje. Škoda je velika, s poslopjem vred so zgorele tudi zaloge krme in več kmetijskih

Na občnem zboru naše kreditne zadruga

Bilčovs. — Na praznik dne 8. t. m. smo sklicali občni zbor Hranilnice in posojilnice v Bilčovsu. V prostoru pri Miklavžu se je zbralo ob 10. uri nad petdeset članov naše domače kreditne zadruga, ki so s tem pokazali hvalevredno zanimanje za ustanovo, ki že dolga desetletja koristi splošni blaginji v okolici. Občni zbor daje obračun za minulo poslovno leto in usmerja tudi pot za delo v bodočnosti, ki naj vodi k vedno večjemu napredku in razmahu.

Predsednik Hranilnice in posojilnice je s pozdravnim nagovorom otvoril občni zbor in ugotovil, da je bil v smislu pravil pravilno sklican in po udeležbi zadrušnikov tudi sklepčen.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik spomnil na tiste prve pionirje zadruga misli med nami, ki so pred petdesetimi leti zasadili plug na njivo naše zadruga, orali celino in jo zrahljali, da je zrasla koristna ustanova, naša hranilnica in posojilnica. Vodila jih je globoka zavest in prepričanje o koristnem pomenu zadruga za medsebojno pomoč in krepitev malih in šibkih eksistenc, prav posebno v naših razmerah. Naj sledijo imena ustanoviteljev in prvih odbornikov naše zadruga, med temi umrli zaslužni zadrušniki: Kot prvega predsednika in odbornika imenujemo Gregorja Jeroliča, p. d. Kržeja v Branči vasi, sodelavci pa so bili Miha Bister, p. d. Matjak na Moščenci, Jožef Krušič, p. d. Tinjak na Mali gori, Rupert Krušič, p. d. Rupej v Velinji vasi. J. Slosar, p. d. Boštela na Gori, Peter Mlečnik, p. d. Janežič v Želučah, Miha Šavnik, p. d. Krajgar na Potoku, Janez Šelander, p. d. Kajžnik v Želučah in župnik Anton Teul. Še živéča ustanovitelja sta Janez Plavec, p. d. Pipan v Želučah, in Pavel Boštijančič, p. d. Kovač v Branči vasi.

Vseh teh zaslužnih mož na področju na-

šega zadruga, umrlih in obeh živečih, se je občni zbor spomnil v globokem spoštovanju in hvaležnosti. Tudi oni so se borili s težkočami in jih zmagovali, naj nam bodo svetel zgled, ko nadaljujemo njihovo začeto delo.

Sledili sta poročili upravnega in nadzornega odbora, ki jih je občni zbor vzel na znanje z zadovoljstvom. Iz poročil smo slišali, da naša zadruga dobro uspeva in napreduje, kar prikazuje tudi lep prirastek hranilnih vlog. Ugotovili so tudi, da se je blagovni promet po prestani nesreči pred dvema letoma spet opomogel ter se ob agilnem delu poslovdje Ferdija živahno razvija.

Občni zbor je izrekel upravnemu in nadzornemu odboru priznanje za opravljeno delo. Upravni odbor se voli za tri leta ter bo volitev tega šele prihodnje leto. Nadzorni odbor pa se voli vsako leto. Na predlog zadruga je bil izvoljen stari odbor z eno spremembo. Zaradi starosti in zdravstvenega stanja je odstopil Avgust Safran, p. d. Pomč v Bilčovsu, namesto njega pa smo izvolili Miho Miškulnika, p. d. Kržeja v Branči vasi.

Po izčrpanem dnevnem redu in živahni diskusiji o naših zadruga zadevah je predsednik zaključil občni zbor. Pripomnimo še, da se je v blagovnem oddelku uvedlo dnevno uradovanje in prodaja od 8. do 12. ure. Vabimo vse zadrušnike, da se v tem času poslužijo ugodnosti, katere jim nudi naša zadruga.

ŠKOFIČE

Pred nedavnim smo ljubljeno Pičkovo mater v Holbičah položili k trajnemu počitku na domačem pokopališču. Pokojna je dobrih šestdeset let živela v naši vasi in vsi smo jo kot dobro sosedo radi imeli. Leta 1900 se je poročila z mladim šele 25 let stari Pičkom. Vsa leta je bila skrbna in marljiva gospodinja, zglodna žena in dobra mati. Zakonskemu paru se je rodilo številno otrok. Vse otroke sta z možem vzorno vzgojila v koristne člane človeške družbe in v trdni zvestobi do slovenskega rodu, zvestobi, ki je v družini posebno lepa vrлина.

V srečno družino pa so v krvavi vojni padle grenke kaple žalosti. Eden izmed sinov je padel na vzhodni fronti. Drugega sina so nacisti šele leta 1945, ko je šla vojna že proti koncu, prisilili k vojakom in ni se več vrnil. Kmalu po vojni je umrl še tretji sin p. d. Strešnjak v Logi vasi in umrla je tudi hči p. d. Kobenca na Deščicah. Razumljivo je, da je dobro materino srce trpelo neizrekljivo bol ob tolikšnih izgubah najdražjih.

Svojo narodno zavest in smisel za prizadevanje za naše skupne narodne koristi je pokojna mati izpričala tudi s tem, da je bila zvesta članica domačega Slovenskega prosvetnega društva ter slovenske kmečke organizacije, ustanov, pri katerih je prejšnja leta požrtvovalno sodelovala. Zavedala se je, da je odporna moč ljudstva v organizirani skupnosti za prizadevanje za socialne, gospodarske in kulturne pravice ter v visoki stopnji splošne izobrazbe vsakega posameznika.

Pogrebni svečanosti se je udeležilo častno število žalnih gostov, ki so pokojni ma-

BOROVLJE

Prejšnji teden je v starosti 64 let umrl Anton Smeričnik, poslovdja puškame Winkler v Borovljah.

Pokojni je bil v srcu in svoji prejšnji dejavnosti ves naš, zaveden slovenski človek. Zaradi značajnosti in obsojanja nacističnega nasilja so ga hillerjevski pojadši z neštetiimi drugimi koroškimi Slovenci vred tudi pregnali iz domovine ter ga izselili v tujino.

V izseljeniških taboriščih Hesselberg in Frauenaurach je delil usodo in trpljenje z drugimi sotrpini. Pregar in izobčen je hrepnel po svobodi in upal z neomajno vero iz dneva v dan v zmago resnice in pravice. Končno je po letih in mesecih trpljenja zasijala jutranja zora odrešenja, ker nacistično gospodarstvo se je krhalo in moralo podleči odpornim silam svobodoljubnih ljudi vseh narodnosti.

Ko se je Smeričnik vrnil v domovino, je postal poslovdja puškarskega podjetja Winkler v Borovljah. Med drugim je bil pokojni velik ljubitelj lova, ki mu je posvečal veliko prostega časa. Petnajst let je bil predsednik borovljskega lovskega društva. V tej funkciji je kot ljubitelj narave in divjadi tudi pokazal plemenito čustvovanje slovenskega človeka.

Pogrebni svečanosti preteklo soboto se je udeležila številna množica ljudi. K trajnemu počitku so telesne ostanke Antona Smeričnika položili na pokopališču v Doleh. Med žalnimi gosti je bilo veliko njegovih sotrpinov izseljencev, ki so se od pokojnika poslovili v tihem molku in spominih na prestano skupno pot trpljenja, žrtvovanja za zmago resnice, za mir in lepše življenje v svefu ter ne nazadnje za lepo in prijateljsko sožitje med obema narodnostima na Koroškem, v naši skupni domovini. Zveza slovenskih izseljencev je namesto venca podarila 100 šilingov slovenskemu Dijaškemu domu v Celovcu.

Prejšnji teden je šofer Oraže iz Borovelj nalagal hlode na tovorni avtomobil v Hudi jami v selski občini. Z avtomobila se je zakotalil hlood in zadel šoferja ter ga hudo poškodoval.

teri izkazali zadnjo čast in spoštovanje. Domači pevci so ji zapeli ganljive žalostinke v zadnji pozdrav, za Slovensko prosvetno društvo pa se je od pokojne članice poslovil stari predsednik društva. Ljubljena mati naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše srčno sožalje —

Dva dni pozneje smo spremili k zadnjemu počitku najmlajšega odbornika škofiške občine Erwina Segerja. Pokojni je bil občinski odbornik v vrstah socialistične stranke ter je bil socialist v pravem pomenu besede. Vedno je imel razumevanje za potrebe slovenskega ljudstva, ki jih je v odboru tudi vedno podprl. Kot človek je bil lep značaj, vljuden in postrežljiv vsakomur. Poklicno je bil nameščen pri tvrdki Hutter in Schranz. Pokojnega Erwina bomo ohranili v trajnem lepem spominu.

O B I S K

v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse 15, se Vam bo izplačal. Pri nas dobite za vsakogar nekaj, za vsakega po njegovem okusu. Bogata zaloga slovenskih knjig, revij in časopisov. Cene nizke, zmožljive za vsakogar!

čil in zdrav, je značilno, da se je korenjak še letos v začetku septembra s sinom povzpela na Uršljo goro, vse do Luž pod vrhom in sicer brez palice. Prihodnje leto, pravi, pojde še na Peco. Čestitamo in želimo, naj mu njegova skromnost, dobrodušnost in zadovoljnost dajo dočakati še mnogo let — kar do stoletnice!

KOLEDAR

Petek, 16. december: Evzebij
Sobota, 17. december: Lazar
Nedelja, 18. december: Gracijan
Ponedeljek, 19. december: Urban
Torek, 20. december: Evgenij
Sreda, 21. december: Tomaž
Četrtek, 22. december: Demetrij

Potrdila za božična drevesca

Kdor bo prodajal in vozil božična drevesca, mora pričakovati, da ga bodo pristojni varnostni organi (žendamerija ali policija) spraševali po izviri božičnih drevesc. Po razglasu deželnega glavarja mora namreč vsak, ki božična drevesca prodaja ali prevaža, imeti potrdilo lastnika, kjer je drevesca kupil. Potrdilo mora podpisati župan občine, kjer je lastnik drevesc doma.

strojev. Skupno požarno škodo cenijo na okoli 250.000 šilingov. —

Pred nedavnim je pogorelo tudi gospodarsko poslopje kmetice Marije Wöbl v Globasnici, ki ga je ogenj tudi docela upepelil. Tudi ta požar je povzročil veliko škodo, ker tudi tam so zgorele zaloge krme, kmetijski stroji in žito.

To in ono iz Celovca

V zadnjih dneh prejšnjega tedna sta mlada človeka v Celovcu storila samomora. V Waisenhaus-kasarni se je ustrelil 17-letni vojak Walter Napokoj, ki je služil svoj vojaški rok. Doma je bil iz Spodnjega Bregeja v bekštanjki občini. Ustrelil se je s službenim orožjem v kasarniški čitalnici. Vzrok samomora ni znan, tovariši vedo povedati, da je bil zelo prijateljski in pri vseh priljubljen. Nedavno tega je še svojim staršem doma dejal, da se mu pri vojakih prav dopade. Domnevajo, da ga je depresija privedla do tega usodnega koraka.

V noči od petka na soboto pa je drug mlad fant storil samomor. Slikarski pomočnik Pavel Kussian iz Celovca se je ob naočnostnosti dveh tovarišev ustrelil v espresu pri Wulfenina kinu. V espreso je prišel okoli polnoči in se vsedel k nezasedeni mizi, dočim sta njegova prijatelja igrala pri drugi mizi šah. Ko je prišel, ju je pozdravil, pri svoji mizi pa je potegnil pištolo iz žepa in jo nameril v senca. Prijatelja se nista niti zavedala, kaj se godi, kajti naenkrat je pretresla ozračje detonacija strela in Kussian se je zgrudil na tla. V nekaj minutah je bil mrtev. V beležnici, ki so jo našli pri njem, je samomor napovedal, vendar vzroka za dejanje ni navedel. Psihologi ne zanikajo, da je na razpoloženje mladih samomorilnih kandidatov morda vplival južni veter, ki piha že nekaj dni. —

V soboto v jutranjih urah je prišlo pri Paternionskem mostu do usodne prometne nesreče. Dvainšestdesetletni skladiščnik Karel Sorgo je bil s svojo ženo na poti proti domu. Sorgo je svoje kolo tiščal na desni strani ceste. Od zadaj pa je z avtomobilom privozil zidarski mojster Otto Wernegger in zavozil v Sorga s tako silo, da je tega vrglo kakih 20 metrov daleč. Nesrečni skladiščnik je mrtev obležal med dvema drevesoma drevoreda. Zalostna nesreča se je pripetila pred očmi prepaščene žene, ki je ostala nepoškodovana. —

V Celovcu je tudi nekaj rejcev malih živali in v okolici Ehrenhausen so gojili veliko kuncev, domačih zajcev. Neke noči preteklega tedna pa se je na tej zajčji farmi odigralo grozotno klanje. Skupno 47 kuncev je bilo raztrganih in usmrčenih. Zjutraj, ko so dejanje odkrili, so se seve takoj začeli zanimali za neznane storilce. Domnevali so, da so utegnili biti pri tem krvavem poslu udeleženi psi, toda kateri in od kod, ni vedel nihče. Za množični pokolj se je zanimala tudi policija in marljivo iskala storilce. In res, v bližini so zasačili dva psa, ko sta se

ravno mastila z zajcem, ki sta ga prej zavlekla nedaleč na prsto. Ugotovili so, da sta lastnika psov neki pomožni delavec in neki rentnik, ki sta psa, mladega volčjaka in 7-letnega ovčarja, ponoči večidel zapirala, včasih pa ju vendarle pustila na prostem. Lastnikoma psov so naročili, naj ju privežejo na verige, ali pa ju odstranijo. Posestnik zajcev, ki ima znatno škodo, more odškodnino zahtevati civilno-pravnim putem —

Statistični letopis Celovca za leto 1959 vsebuje zanimive številke o našem glavnem mestu, ki se nanašajo na najrazličnejša področja. Med drugim je tudi povedano, da je bil lani najtoplejši dan 12. julija z 29,9 stopinje toplote. 119 dni je bila temperatura pod ničlo. Desetino vsega leta je bilo oblačno. Preživeli smo 40 jasnih dni, 134 mračnih, v ostalem pa so bile padavine. Vse leto je sonce sijalo 1964 ur. Koncem minulega leta je živelo v Celovcu 67.984 prebivalcev, med temi 30.715 moških in 37.269 žensk. Iz tega sledi, da je povprečno razmerje 100 moških in 121 žensk. Lani je 967 celovških žena rodilo otroke, 818 Celovčanov pa je umrlo. Na prvem mestu so bili vzroki smrti obolenja za rakom, nato obolenja na srcu vključno z motnjami krvnega obtoka. Ločitev zakonov je bilo lani 130, med temi je bilo 34,6 odstotka mladih zakoncev, pri katerih je trajala zakonska zveza manj kot pet let. Umrljivost otrok je v primeri z letom poprej zelo narasla.

Naš rojak Miha Krajer — 85 let

Petinosemdeset let je minilo, odkar je Mihi Krajerju tekla zibelka v zavedni rožanski hiši pri Št. Ilju na Dravi. Danes živi petinosemdesetletnik čil in zdrav tik za državno mejo med Pliberkom in Prevaljami v Halejevi ali Krajerjevi hišici. Moža korenjaka pozna vsa Mežiška dolina, mnogi pa tudi to stran meje. Od hiše je prelep razgled čez libuške pašnike na starodavno sivo Peco, ki se od te strani kaže vsa mogočna, kakor od nikoder drugod. V tej bajti samuje, odkar je letos postal vdovec, sam si kuha in pere, otroci pa so vsi po službah v bližnjih in daljnjih krajih.

Dvanajst otrok je bilo, od katerih jih živi deset. En sin je padel kot partizan pri Nišu.

Redko kje je tako lepo, da bi bili vsi otroci tako navezani na očeta, ker kadar jim čas dopušča, poromajo k njemu in njegovi bajti. To je pristrčnost, kakor jo pozna menda le rožansko srce.

Mladi Miha je vstopil v službo pri železnici. V stari Avstriji je bil na čuvajnicah pri Celovcu in Grabštanju, po plebiscitu pa tudi zanj ni bilo kruha na domačih tleh ter se je preselil v Jugoslavijo, v Mežiško dolino. Kot progovni preglednik je na tisoče krat prehodil progo vsako jutro od meje do Raven in to zjutraj zgodaj med 4. in 7. uro. Nikdar pa ni pozabil rodne koroške zemlje in budno zasleduje vse dogodke v stari domovini.

Da je dočakal svojo petinosemdesetletnico

DRAGAN LUKIČ:

Ljubezen

Nekoč je bil moj očka hudo bolan. Ležal je že ves teden. Bučko, njegov pes, se ves ta čas ni ganil od njega. Nekega dne smo pričakovali očkove prijatelje, ki bi ga radi obiskali. Mama je podila bučka iz sobe, pa je ni hotel ubogati. Morali smo ga s silo spraviti ven.

Mama je nato odšla v kuhinjo, jaz in brat pa sva ostala na dvorišču.

Nenadoma pa je v očkovi sobi nekaj zaropotalo. Zažvenketalo je steklo, nato pa, ko da je nekaj težkega padlo na pod.

Prestrašeni smo planili v sobo.

Ugledali smo bučka: Ležal je na svojem starem mestu kraj očkove postelje.

Okno je bilo razbito, koščkov stekla pa se je držala bučkova dlaka. Očka se je tiho smehljajal.

LOJZE ZUPANČ:

MLIN NA LUŽI

Pod Gorjanci je vas Luža. Pred davnimi leti je mimo Luže tekla potok. Njegova struga — četudi je že zdavna, izsušena — je še danes vidna. Na koncu vasi se je potok izgubljal v globok prepad. Tamkaj je stal mlin, ki daleč naokrog ni imel para. V tem mlinu je živel in zrnje mlel star mlinar, takšen skopuh, da je bil od gladi suh, ker si niti kruha ni privoščil. Vse merice bele in debelačne moke, ki si jih je bil za mletje pridržal od pomeljarjev, je prodal, denar pa varčeval, da mu je iz dneva v dan raste kup božjakov.

Nekega dne pa se je v njegovem mlinu zglasil neznanec in dejal:

»Hoj, mlinar, rad bi se v tvojem mlinu udinjal za hlapca. Če me vzameš v službo, ti bom pri delu delal družbo, mletje pa ti bo cvetelo kot še nikdar doslej!«

»Ti pa povej, kaj zahtevaš za plačilo!« ga je vprašal mlinar.

»Prav nič mi ne boš dal, ker si bom zaslužek sam prigoljufal,« je odvrnil hlapec.

Skopuški mlinar si je mislil: Če je pa tako, pa naj bo! Pa naj ostane in mi pomaga, dokler pri delu ne omaga!

In udarila sta dlan ob dlan. Potlej je hlapec vsak dan od zore do mraka mlel, zraven pa klet, da se je bliskalo nad Gorjanci.

Stari mlinar je kaj kmalu spoznal, da se je pri njem udinjal vrag. Rad bi ga nagnal, a tako pogumen že ni bil, da bi ga pregnal.

Hlapec-vrag pa je pomeljarjem jemal še večje merice, kot si jih je bil prej pridržal stari mlinar. Ti so se jezili in bentili, a pomagati si niso mogli, kajti mlin na Luži daleč naokrog ni imel para.

Tako je hlapec iz dneva v dan goljufal in si vsak dan prigoljufal zajetno vrečo moke. Vsak večer si je naphano vrečo zadegal na grbačo in odšel iz mlina.

Nekega večera pa je stari mlinar šel za njim in videl, da se je hlapec ustavil pred prepadom, kamor se je iztekal potok, ter velel:

»Vodica, vodica postoj, da pridem v domek svoj!«

Potok je prejenjal teči in hlapec se je spolno vrečo moke pogreznil v prepad. Mlinar se je skrtil za grm, dokler se hlapec ni povrnil iz brezna in velel:

»Teci, teci vodica, da bo mlela malinica!«

Mlinarja je obšla groza, ko je videl, česa je zmožen njegov hlapec. Četudi je bil skopuh, mu je zamrzel vražji smrduh. Rad bi

pri mericah goljufal, so prekleli njegov mlin, da se je potok iz dneva v dan bolj sušil, dokler ni potočina ostala prazna, brez vode.

Tako je goljufivi mlinar lenega dne ostal brez dela in zaslužka. Ko je umiral od gladi, ker meric ni bilo več, priskoparjenega denarja pa se ni dotaknil, so v malinico prišli sosede, ki so mu prinesli hlebec kruha, zamešen iz pšenične, ovsene, ječmenove, ržene, debelačne in prosene moke.

»Jej, mlinar!« so mu rekli. »Jej in povej, zakaj potok nič več ne teče!«

Gladuh pa je bil že tako oslavljen in suh, da ni mogel niti jesti niti govoriti. Umrl je, ne da bi jim bil povedal pesmico, s katero bi lahko spet priklicali vodico v izsušeno strugo.

Ob suhi potočini še dandanes stoji na Luži mlin, ki ne melje, zato je vsak pomeljar z Luže prisiljen, da pelje svoje zrnje v metliški mlin.

Lev Tolstoj:

Kmet in povodni mož

Kmetu je padla sekira v reko. Ves potr je sedel na bregu in se spustil v jok.

Slišal ga je povodni mož, kmet se mu je zasmilil in prinesel mu je iz reke zlato sekirino in dejal:

»Je to tvoja sekira?«

Kmet mu odvrne: »Ne, ni moja.«

Povodni mož mu prinese drugo — srebrno sekirino.

Kmet mu spet odvrne: »Ni moja sekira.«

ŠPORTNI SLOVENSKE VEŠTNIKE ŠPORTNI SLOVENSKE VEŠTNIKE

Nogomet:

Avstrija — Italija 2:1

Letošnje leto je avstrijska državna reprezentanca zaključila zadnjo soboto z zmago nad državnim moštvom Italije, proti kateremu je igrala v Neaplju. Igra zaradi preplavljenega igrišča ni bila posebno lepa in tudi dobljena zmaga, čeprav nepričakovana, ni ravno najboljšo spričevalo. Kljub temu pa kaže, da je avstrijski nogomet na poti iz večletne krize, posebno še, ker je avstrijskemu moštvu v zadnjem času uspelo premagati že več priznanih ekip. Vendar pa bi bilo prezgodaj že zdaj govoriti o stari formi avstrijskih nogometašev, kajti žoga je okrogla in sreča še preveč rada sprevrže v nasprotje.

Francija — Bolgarija 3:0

V kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo je Francija premagala zadnjo nedeljo Bolgarijo z rezultatom 3:0 in si tako v svoji skupini zagotovila prvo mesto. Igra ni bila na posebno visoki ravni, vendar je bilo 35.000 gledalcev v pariškem stadionu zadovoljnih, ker je zmagalo domače moštvo.

Hokey na ledu:

Pri KAC se kažejo znaki utrujenosti

Že v tekmi v četrtek prejšnjega tedna proti varšavski Legiji so se pri celovških atletikah kazali očitni znaki utrujenosti. V

ponedeljek pa je KAC odigral 17. tekmo letošnje sezone, in sicer proti moštvu iz Cortine, proti kateremu je pred šestimi tedni zmagal z rezultatom 3:2 (prejšnje leto celo z rezultatom 10:4). Tokrat pa so Celovčanom sile popolnoma odpovedale in so zgubili z nenavadno visokim rezultatom 2:7, kar je še toliko slabše, ker je bila tekma v okviru turnirja za tako imenovani alpski pokal.

Mali rokomet:

Avstrija — Švica 11:14

V kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo v malem rokometu je Avstrija zgubila proti Švici z rezultatom 11:14 in je bila s tem izločena iz nadaljnjega tekmovanja. Jugoslavija je premagala Madžarsko z rezultatom 18:14, Francija Španijo 16:9, Češkoslovaška Poljsko 24:12, Vzhodna Nemčija in Romunija pa sta igrali neodločeno 11:11.

Tenis:

Italija — veliko presenečenje

V medconskem finalu za Davisov pokal je Italija poskrbela za edinstveno presenečenje, ko je Ameriko premagala z rezultatom 3:2 in si s tem priborila pravico, da se v finalni tekmi pomeri z Avstralijo, večkratnim zmagovalcem glavnega tekmovanja v tenisu. Zmago Italije ocenjujejo kot največje senzacijo v zgodovini tenisa sploh.

OTROKOM

darilo za božične praznike? Da. Toda ne vojno igračo, marveč lepo knjigo!

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse 15

STARŠI

Poslužite se bogate izbire slovenskih mladinskih knjig in slikanic v knjigarni

se ga bil iznebil, zato je naslednji večer spet odšel za njim. In ko se je vrag s polno vrečo moke na grbači približal prepadu in velel:

»Vodica, vodica postoj, da pridem v domek svoj!« — — —

je počakal, da se je hlapec pogreznil v brezno, nato pa je brž zapel:

»Teci, teci vodica, da bo mlela malinica!«

Potok je zažuborel in se pričel iztekati v prepad, da je hlapec utonil v vodi.

Tako se je mlinar rešil hlapca-vraga. A bilo je že prepozno. Kmetje, ki jih je bil vrag

Tedaj mu prinese povodni mož pravo sekirino.

Kmet mu reče: »To je moja sekira.«

Povodni mož je podaril kmetu vse tri sekire zavoljo njegove poštenosti.

DOMISLICE

● Ni dosti šale v medicini, toda mnogo medicine je v šalah.

*

● Čas je denar, toda precej ljudi jemlje ta pogovor dobesedno tako, da plačujejo svoje dolgove z njim.

Korenine

Dobrica Čosić

„Razbijte!“ je vzdignil Aćim palico.

Kmelje so se pognali nad plotove, izruvali so kole in z besom in veselo navalili na kavarno, razbili vrata in okna, polomili okvire, mize, stole, točilno mizo, razbili vso steklovino na podstrešju skritega kavarnarja Levića in njegove žene „Bule“. Steklo, ki je žvenketalo pod nogami, in kupi polomljenih miz so jih še bolj dražili, tako da so kmetje že polomljeno lomili na še bolj drobno koščke.

Jaz sem prinesel naročaj slame, da zažgem poslopje. Kaj mi je bilo tega treba? Nisem samo jaz. Vsi Prerovčani so malopridneži. Ko pride gospod glavar, bodo vsi s prstom pokazali name: „Ta je prvi prinesel slamo!“ Ježil se je od strahu. Pojdi, je rekla Simka. In tisto drugo, kar je rekla. Vzel bo otroke in pobegnil iz vasi. V vrbovje se bo skrtil, dokler vojska ne odide. Kaj naj izgubim glavo zavoljo stranke? Spomni se Simke in se prikuje k plotu. Aćim ni pustil, da bi zažgali poslopje. Hvala mu.

„Ljudje, zdaj morate domov. In ne bojte se, dokler sem jaz z vami,“ to je rekel, oprt na palico, toda bil je žalosten. Nikoli ga ni videl takega.

Dokler sem jaz z vami, dokler sem jaz z vami, doklej bom jaz, gospodar Aćim, s teboj? drobno stopa po vijugasti ulici, polni snega, ki sega do srede nagnjenih plotov. podrsuje po poledici skozi megličasto svitanje po glasnem nemiru vasi. V hlevih goved vstaja in udarja z ro-

govni ob prazne jasli, konji hrzajo in topotajo, ovce so se razbaketale, kokoši prezgodaj zletajo z vej, psi zavijajo in režijo. Žene s tarnanjem in z bosimi otroki, ki tekajo ven na zaledeneli sneg, zaman skušajo zadržati namrščene in jezne moške, ki hitro, kakor da prihajajo Turki v vas, skačejo v hlače in z ogrnjeni suknjami in nezapetimi pasovi okoli nog, kličejo drug drugemu, hitijo k občini. Ljudem pokljajo nozdrvi od mraza in jezno zmerjajo vojsko, vlado, kralja in vsako oblast na zemlji.

...Vsi njegovi spomini so bistri in vsi izvirajo iz Vukašinovega odhoda, ostajajo za hitrimi konji kakor bela gaz in črno drevje in plotovi, medtem ko je on iz hrastovega gaja, s katerega se je lepo videlo dolgo vijuganje poti, sedeč v sedlu, opazoval, kako Mijat šibo konje, konji mečejo pot pod trebuh, sani pa, lahka črna lusk, se zaganjajo in letijo, udarjajo ob bregove gazi, medtem ko se v njihovo naglo vožnjo mimo teke akacije, bresti in trnje. Njegovega obraza ni videl in si ga nikakor ni mogel zamisliti. Tisti, ki odhaja v saneh za zmerom, ni podoben Vukašinu. Tudi tisti Vukašin, ki je poslednjič prišel domov, da mu pove tisto, kar mu je povedal, ni njegov Vukašin. Ni Vukašin niti tisti, ki se je vrnil iz Pariza v zelenem jahalnem površniku, ki ga je prvič videl pred ogledalom, kako se krtači, molči in se smehlja, zapuščena očeta in hiti na kosilo k francoskemu konzulu. To ni on. Njega sem pospremil. On je odšel drugače. Ni imel na sebi švabske obleke. Z vlakom je odšel. Vso noč sta se pogovarjala. Nisem tako bolan. Lepo vidi in jasno sliši. Ne govorita v temi. Vukašin ničesar ne prosí, in njemu ni treba trikrat reči „pojdi“, zato ker ni njegov dedič, ker mu je omadeževal kri s sovražnikom.

„Kako v Prerovem lajajo psi. Že zdavnaj nisem slišal, da bi toliko lajali. Mesečina,“ je rekel Vukašin. Ležal je na podu, do pasu pokrit s pogrinjalom, z rokami v

starih hlačah pod glavo. On, Aćim, je ležal na njegovi postelji. Polni mesec je zamašil okno. Od mesečine ima sin modrikast obraz in on ga naskrivoma gleda s slamicami na klopcah.

„Jaz jih niti ne slišim. Saj tako nisem zaspan,“ sem odgovoril.

Ded nima nikake zveze s psi, je mislil Vukašin in videl mlin v mesečini in bleščeč grm vode na mlinskem kolesu. Morava je bila žila v temi topolovih gozdov. Nekaj let je ne bo videl. Deda ne pomni, toda vidi ga. Samo njegovega glasu nikakor ne more slišati. Od brnenja, bobnenja in žuborenja.

„Tudi nesrečo rodi mati. Ded je rekel tako. Če sem si dobro zapomnil. O čem sta se pogovarjala, ko ti je to pripovedoval?“

Zakaj se je spomnil ravno tega? Povedal sem mu: „Ko so bežali pred Turki, sta ga oče in mati pustila v vrbovju ob Moravi. Ženska, ki ga je našla, je po rasti sklepala, da ima štiri leta. V luknjo pod izruvano vrbo sta nametala listja, mati ga je omotala v krilo, da ga zemlja ne bi tiščala, in ga položila na kupček listja. Ogenj, ki sta mu ga zakurila, je pogasil dež. Jokal se je, ker ga je zeblo. Ko bi se ne bil jokal, bi ga ne bila našla ženska, ki mu je dala ime Luka. Tistega dne je bil sveti Luka, pozneje, ko je že varoval živino in oral, pa so Prerovčani njegovemu imenu dodali — Prišlec. Ta priimek mu je ostal do smrti. Tudi mene so vse do vojske imenovali Aćim Prišlec. Mati se je jezila in dala glavarju deset tolarjev in pitano svinjo, da me v vojni spisek zapišejo — Katić. Dokler nisem postal tisto, kar sem, so me kmetje ves čas klicali „Prišlec“.“

„Se zdaj nam kdo reče Prišlec,“ mu je segel v besedo Vukašin.

„Samo tisti najstarejši. Tisti, ki poznajo in pomnijo

Enkrat drugače o nohtih

Moje, tvoje
in naše . . .

Nohti so roževinaste ploščice, ki pokrivajo gornjo stran koncev prstov na rokah in nogah. Z zdravstvenega in kozmetičnega stališča jim moramo posvečati posebno pozornost. Ljudje, ki negujejo nohte, delajo to sicer največkrat iz estetskih nagibov, nikoli pa verjetno ne pomislijo, da s tem preprečujejo zelo neprijetna obolenja.

Nohti so neprestano izpostavljeni raznim škodljivim vplivom. Čeprav so roževinaste ploščice dovolj čvrste, so razne neugodne spremembe na nohtih zelo pogoste. Če dodamo še to, da se lahko zaradi raznih drugih obolenj pojavijo sledovi na nohtih,

zelo pogosto spremeni oblika nohtov. Tako se pojavljajo včasih po dolgem ali povprek brazde ali pa se nohti na robovih luščijo in postanejo žličasti. Če so nohti trdi, popokajo ali pa dobijo luknjice. Zelo neprijetno je, kadar odstopajo na nohtih plasti roževine. Včasih postanejo nohti tudi zelo trdi (posebno na nogah) in jih skoro ni mogoče rezati, ali dobijo celo obliko krempljev.

Nohti lahko tudi odebelijo, posebno če gre za vnetje ali kašno kožno bolezen, ki samo izziva ali pa prehaja na nohte. Nohti odebelijo tudi sami od sebe, če gre za gobaste infekcije.

Vzroki naštetih sprememb so, kot rečeno, zelo različni pogosto neznani. Do teh sprememb lahko pride zaradi mehaničnih, kemijskih in drugih direktnih poškodb — toda tudi zaradi hudih notranjih bolezni, nepravilne prehrane in podobno.

Zadržimo se nekoliko na infekcijah, ki lahko zajamejo tudi nohte, razen tega so zelo pogoste. Pri gospodinjah-pericah, skratka ljudeh, ki delajo z rokami, imajo največ opravka z vodo, nečistočo, z raznimi kemikalijami in podobno. Infekcijo povzroči lahko majhna ranica, če smo morda rezali kožo okrog nohtov in podobno. Te infekcije so včasih zelo trdovratne in dolgotrajne. Pogosto nam zaradi tega odpadajo nohti.

Ne pozabimo, da sta povzročitelja sprememb na nohtih tudi lak in aceton. Tu gre navadno za preveliko občutljivost nohtov do kemikalij. Mogoči pa so tudi ekcemi, ki se pojavijo na drugih delih telesa.

Zaradi številnih kvarnih vplivov — bo-

disi notranjih ali zunanjih — ki se odražajo na nohtih, ne moremo razglabljati o načinu zdravljenja. Vsakdo se mora v takem primeru zateči k zdravniku, saj je pogosto potrebna tudi klinična preiskava.

Vedeti moramo, da lahko marsikatero teh sprememb na nohtih preprečimo, če nohte primerno negujemo. Na prvem mestu je snaga. Umazanija za nohti je navadno vir bolezni. Zadoštuje milo in redno umivanje nohtov s ščetko. Razen tega so seveda lepi, čisti in negovani nohti precejšen prispevek vaši negovani in lepi zunanosti.

Kako čistimo gramofonske plošče

Danes so gramofonske plošče večinoma nezlomljive, vendar pa moramo pazljivo ravnati z njimi, da jih bomo lahko uporabljali dolgo časa. Zlasti jih moramo varovati prahu. Vsaka plošča naj bi imela nylonsko ali vsaj papirno vrečko. Plošče pa moramo tudi večkrat brisati, toda samo z mehko flanelasto krpo ali, še bolje, s koščkom žameta. Vsako toliko časa pa plošče lahko tudi operemo, toda le s hladno, čisto vodo. Mokrih plošč ne brišemo, temveč jih postavimo pokonci, da se same posuše.

Na hitro pripravljeno kosilo

Količina je računana za štiri osebe, duševne delavce in otroke. Če bodo le-ti zjutraj razen kave še nekaj pojedli in če bo večerja tudi toliko izdatna kot kosilo, bo količina zadoščala. Gospodinje, ki imajo v družini osebe, ki fizično delajo, pa naj vzamejo za pripravo kosila nekoliko več živil.

Kosilo: Prežganka z možgani, ocvrte kruhove rezine, poljubna solata. Pripravimo navadno prežganko. Posebej sesekljam 20 dekagramov očiščenih možganov, jih opravimo na masti, popoprano, dodamo sesekljanega mladega česna in stresemo v precej gosto prežganko. Juha naj vre deset minut, po okusu jo osolimo, nazadnje pa stresemo v njo žlico sesekljanega peteršilja.

Pol kilograma belega kruha narežemo na dober prst debele rezine in jih polijemo z 2 dcl mleka. Na globokem krožniku raztepmo tri jajca, lahko jim dodamo žlico vode. Rezine povaljamo v jajcih in jih na hitro spečemo na vroči masti ali olju.

Pol kg solate operemo, polijemo s kisom ali oljem, potresemo s seseklanim mladim česnom, osolimo in zmešamo.

Otrok je res nedolžno bitje. Rodi se in počasi, počasi se začne razvijati v člana naše družbe, ki mora vedeti, kaj sme in česa ne sme. Navajamo ga na neke moralne in pravne norme, ki jih kot človek mora spoštovati in upoštevati.

Menda ne bo težko pritruditi dejstvu, da je vsak otrok velikanski sebičnež. Vse bi hoteli imeti zase: hrano, igrače. Smešno bi bilo, če bi hoteli že enoletnemu ali dvoletnemu otroku dopovedati, da tisti rdeči konjiček ni njegov in prav tako tudi ne lepo pisana žoga. Toda brž ko otrok z izkušnjami, ki si jih z vsakim dnem pridobiva, začne zavestno presojati predmete in dogodke okoli sebe, smo dolžni, da ga na lastnino opozorimo. Zato moramo otroka navajati na tovarištvo v igri, da svojih igrač ne bo ljubosumno čuval samo zase.

Še prej nekaj drugega. Še žive med nami starši, ki skušajo svojega otroka vzgajati v osamljenosti z okolico, in kar je še huje, prepovedujejo mu posojati igrače in se sploh skupno z drugimi otroki igrati. Kam pride danes človek, ozko egoistično usmerjen, si lahko mislimo. Saj bo tak človek le težko našel prostor v družbi. Starši so s takim nezdravim vzgojnim ravnanjem napravili iz otroka velikega reveža. Ne more se vključiti v družbo in je zaradi tega zelo nesrečen. Postane samotar, zakrknjen in jezen na ves svet.

Takoj ob tem pa moramo nanizati misli, ki smo jih že izrekli. Otroka moramo čimprej navaditi, da bo razlikoval med svojo in tujo lastnino.

Človek se vprašuje, čemu imajo nekateri starši otroke? Mimogrede povedano, ne čudimo se otrokom, katerih starši sami ne spoštujejo družbene lastnine kakor tudi ne osebne lastnine drugega človeka. Kajti pomnimo — otrokove oči so bistre in nič jim ne uide!

Ne smemo torej dopustiti, da otrok egoistično čuva svoje predmete, zlasti igrače, samo zase in išče v njih svoj lastni užitek, ki ga ne privoščiti svojemu tovarišu. Tak otrok bo pozneje, ko odraste, tudi v naši skupni lastnini, ki je neprimerno odločilnejša, gledal samo vir za črpanje svojih osebnih koristi, ne glede na to, ali je to v korist ali škodo drugim državljanom in skupnosti. Otroci, ki ga bomo vzgajali v pravilnem odnosu do naše družbene lastnine, ki jo mora čuvati in pozneje kot proizvajalec tudi večati in upravljaliti, bo imel pravilen odnos tudi do svoje osebne lastnine in do lastnine svojih tovarišev.

Odnos do mojega in tujega in predvsem »našega«, skupnega med otroki moramo zaostri in če je treba, seči po zadnjem vzgojnem sredstvu — kazni. Otroci se mora naučiti spoštovati tako družbeno kot privatno lastnino. Za to pa smo v prvi vrsti odgovorni mi — starši!

Drobni nasveti

■ Raskava koža na licu in rokah se zmeha, če dodamo vodi za umivanje nekoliko mleka.

■ Krem za čevlje omeščamo, če ji pridenemo nekaj terpentina.

■ Če se nam mast polije po podu, polijemo madež takoj z mrzlo vodo, da se mast strdi in se tako ne more vпитi v les.

■ Gumaste predmete režemo z ostrim nožem, ki ga pred rezanjem namočimo v mrzlo vodo.

je jasno, da ni posebno lahko ugotoviti vzrokov in storiti tudi ustrezne ukrepe. Vsaj za delno orientacijo naštevamo tokrat nekaj sprememb na nohtih.

Na nohtih smo morda včasih opazile bele pege, ki so posledica prodiranja zraka med roževinaste celice. Z rastjo nohta te pege izginejo same od sebe. Nadalje se

Ljudje med seboj

Če v gledališču ali na nekem drugem mestu zadržite v razgovoru osebo, ki je v razgovoru z neko drugo osebo, ju ne razdvajajte, predvsem pa ne obračajte hrbta neznanemu spremljevalcu oz. spremljevalki. Pozdravite, dolžnost vašega znanca oz. znanke pa je, da vas takoj predstavi. Ko se poslovite, ponudite roko osebi, ki ste jo malo prej spoznali, ali pa se ji vsaj priklonite.

● Na obisku pri prijateljih ne pripovedujte, kako morajo pri vas doma vsi sezuti čevlje in obleči copate, ker vi ne trpite nereda in praha. Prav tako ne pripovedujte tega svojim gostom.

● Kadar pridete na obisk, se najprej pozdravite z gospodinjo, potem pa z ostalimi gosti. Ko odhajate, se pozdravite samo z osebo, ki je bila poleg vas, in potem z gospodinjo. Če je na obisku več ljudi, jim pri odhodu samo priklonite glavo. Ko se pozdravite z gospodinjo, se ni treba poslavljati od nikogar več.

● Če pridete v goste, pazite, da ne vstopite s plaščem in dežnikom v sobo, pa če se vam še tako mudi in če bi radi še tako hitro odšli. Torbice ali zavoja, ki ga imate s seboj, nikar ne položite na prvi naslonjač, ki je prazen, na mizo ali stol. Tkanino lahko umažete, politura na mizi pa se pokvari. Vedno pazite, da stvar ki vam je v napoto po prihodu v tujo hišo, izročite gospodinjji, jo bo že ona postavila na pravo mesto.

njega. In mene, ko sem bil majhen." Čez kako leto bodo tudi ti pomrli, je pomislil tedaj. In ne samo tedaj. Spomin leti po vasi, zdaj ko leži. Malo je tistih, ki se mu upajo posmehovati "Prišlec". Ko se zdani, ne bodo prišli braniti občine. Zbežali so, psi, kakor hitro so slišali zvonove.

"Če bom kdaj imel otroke, se bodo pisali Lukič," je rekel Vukašin.

"Zakaj?" Privzdignil se je na komolec. Vukašinove oči so se črnile. Uprl jih je bil v mesec. Senca v jamicah odprtih ust. Medtem ko je govoril, se je senca izgubljala in spet pokazovala.

"Da se njegovo ime ne izgubi. Ko bi bilo moralo izginiti, bi bil umrl še na dežju v vrbovju." Dišalo je moko vrbovo listje. Otroci v korenini izruvane vrbe. Veter je izruval vrbo. In prinesel otroka in listje. Korenine in koreninice vrbe. Ožgana in nagnita žapa. Iz nje jutri odpotujem v Pariz, misli, slap mesečine se mu zliva na glavo in reka ne preneha teči.

"Moji vnuki morajo nositi ime po mojem priimku," je rekel, in zdaj ga je postalo sram tako besed kakor tedanje razburjenja. Samo sram ga je postalo. Brez temora se pogovor nadaljuje, jasen po pomenu, kak stavek doda sam in lepo vidi mesec v oknu in Vukašinov obraz, in čuti strah, ker jutri odpotuje na daljavo nekaj let, in strah, ker se ravno to poslednjo noč pogovarjata take reči, ko nocoj želi sinu samo dajati nasvete, muči se, da bi si zamislil to mesto, kjer učijo najvišjo učenost na svetu, tako da bi videl vse nevarnosti in opozoril sina nanje, zdaj sliši zvonove prerovske cerkve k preplahu, k vstaji, k bitki s Toščem, ker mu je vzel Vukašina.

"Naravno je, da se imenujejo po pradedu."

"Bolje je, da ne vedo za mojega očeta in njegovo usodo."

"Morajo vedeti za deda, ki so ga pustili v koreninju izruvane vrbe. Na dežju. Zraven reke. Pa jesen je." Dolgo je govoril o pribežališču vrbovju, katerega šibke ognje je pogasil dež, kakor hitro so topolovi čolni zarinili kljune v drugi breg njihovega pobega.

"Tvoj ded je do konca življenja ostal hlapec in mlinar. Nimajo ga za kaj pomniti. Niti ti ga ne pomniš." Pri meni se začne življenje našega rodu. Jaz sem korenina in deblo. Vedno je tako mislil. Mislil sem. Ni mu rekel tega. Niti tisto noč pred odhodom ne. Niti pozneje. Niti mene ne pomniš več. Toda še danes boš slišal, kdo je tvoj oče. In zapomni si me boš. Prihodnjo noč ne boš mogel zaspati. Jaz ti ne pustim. Od božiča tudi jaz ne spim.

"Prerovčani so ga zaničevali in zasmehovali. Mali je bila gospodar v hiši, on pa je vedno ostal njen hlapec in mlinar. Kakor da ji ni bil mož in možki."

Spomnil se je pomenka med njegovo materjo in nje-no sestro. Prišla je na obisk in prenočila. Ačim z bratom in sestro je ležal na slami zraven ognjišča, onidve pa sta podpihovali ogenj. Šepetali sta, on pa se je delal, da spi, in slišal vsako besedo. "Vidim. Tvoj Luka je vedno isti." — "Isti. V posteljo pride samo, kadar mu ukažem. Kakršnega vidiš v mlinu, tak je tudi v postelji. Tudi tisto dela, kakor da jemlje merico." — "Sestra po bogu, kako da ga prenašaš?" — "Prenašam ga, ker je neznanški delavec. Meni so otroci vse na svetu, on pa, kar naj, naj dela. Vse to bo ostalo njim." — "Jaz ga zato ne bi prenašala, tudi če bi sijal zlat okras z glave." — "Nič mu ne manjka. Moški je, pa uboga. Kadar sva sama, mi še zmerom pravi 'gospodinja'. Moža pa moraš imeti: ali junaka ali hlapca."

"Moja mati je tudi plačevala davščine in volila gla-

varja. In ona me je oženila s tvojo materjo Živano. Tudi na dan moje poroke je bil oče v mlinu. Ker mu nismo odnesli kosila, je prišel zvečer večerjat. Iz teme se je pognel in s sobo, sedel v kot in rekel za večerjo. "Ali je to Ačimova nevesta?" je vprašal ženske. "To je tvoja snaha!" se je obregnila moja mati. Bilo ga je sram in ni dovolil, da bi mu tvoja mati poljubila roko. Brž ko je povečerjal, je odšel v mlin. V mlinu je tudi umrl."

Mesec se je razsekla na oknu. Pol dijaške sobice je bilo v senci. Videl je sinov resnobni in zamišljeni obraz. Zares, slišal je, psi so lajali v Beogradu, kakor v Prerovem na malopridneže.

"Kako?"

"No, umrl je, ko je vzdigoval vrečo, da bi nasul žito v grof. Pastirji so začutili, da iz mlina smrdi po osmojenem. Klicali so ga, pa se jim ni oglasil. Stopili so v mlin in ga našli mrtvega zraven grota. Padel je skupaj z vrečo in žito se mu je razsulo v nadržje in okoli glave. Prazni kamen se je vrtil in pri trenju smodil razkajeno moko in okvir žitnika. Ko bi ne bili prišli pastirji, da so zaustavili mlinsko kolo, morda bi se bil zažgal tudi mlin. Zgodi se tudi to."

"Mučeniška smrt," je dejal Vukašin.

"Lepa smrt," je rekla moja mati, mu stresla žito iz nadržja in ga pokrila z volneno odejo, s katero se je pokrival tudi ponoči v mlinu.

Zvonovi norijo in za trenutek prelomijo spomina. To je moja vstaja. Hujša bo od timoške. Da umre lepo, sladko, tako, kakor so umirali stari radikali.

"Kako si ti, ata, ravnal z njim?" Vukašin se je privzdignil in si objel kolena. Ves je bil v senci.

(Se nadaljuje)

Z oktobrske poti po Koroškem

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Na misel mi znova in znova prihaja študija dunajske geografke Elisabeth Lichtenberger „Der Strukturwandel der sozialwirtschaftlichen Siedlungstypen in Mittelkärnten“ (Geographischer Jahresbericht aus Österreich, Wien 1957—1958). V tej študiji so nazorno prikazane spremembe, ki so jo v socialno strukturo koroške pokrajine prinesli od začetka 19. stoletja dalje vplivi industrijske revolucije in vseh njenih pridobitev. Nekje bolj, drugje manj so se nekdanje vase zaprte kmečke vasi spremenile v naselja pol kmetov, pol delavcev. Tudi samotne kmetije po gorah niso več osamljeni „kmetje-kralji“, temveč se čedalje bolj odpirajo k dolinskim gospodarskim tokovom ter se pri tem preoblikujejo ali pa celo propadajo. Pri tem naša dunajska kolegica nikjer ne pove, kako temu procesu in njegovi od kraja do kraja različni intenzivnosti sledi — na videz kar avtomatično — v istih stopnjah intenzivnosti proces rahljanja slovenske zavesti. Vso to stran odpravi Lichtenbergerjeva na kratko pod črto in še to samo zato, ker ji žilica ne da miru, da ne bi dala duška svoji nacionalistični prenapetosti. Vse, kar o tem pove, je nam-

Sodi se pač lahko samo po dejanjih in ne po lepih besedah.

Iz Sel se vračamo čez Apače proti Celovcu. Apače, vas, umaknjena na visoko podgorsko teraso, še precej zunaj „avtomatizirane“ germanizacije. Zato se bo v njej kljub vsem težavam prijaviilo za slovenski pouk še dve tretjini učencev.

Zvečer smo v Celovcu. Spet prava provincialna puščoba, ne samo na licu ulic, temveč tudi na obrazih ljudi. Tudi izložbe, ki so že v znaku plebiscitne proslave, so ubrane na provincialni ton koroške „domovinske“ zavesti. **Seme ozke nestrpnosti do slovenske manjšine, ki ga že desetletja sejejo sem z velikonemškega severozahoda, v tej malomeščanski sredini še posebno bujno kali. Zdi se, da je za povprečnega celovškega meščana privlačnejši strup, ki se skriva v plebiscitno proslavo pod strpno uradno prevleko, kakor pa problem Južne Tirolske, ki pri njem ne najde pravega odmeva. Neredkemu med njimi lahko kar z lica beremo misel: saj nam ne gre za Avstrijo, mi smo Korošci, in sicer Korošci „nemške noči“, zato nas tudi Steinacher in kljukasti križi na prsih ne motijo!**

V slabo razsvetljeni stranski ulici pa se

SELE — gorska „republika“ v Karavankah

Od Krke se znova prekobalimo na Glinu, kjer se pred nami na vegastem svetu nekam čudno razpotegne Trg (Feldkirchen), še kar živo razpotje dolinskih hodnikov, ki se tu stekajo. Utripa slovenske Koroške pa tudi tu ne čutimo več.

Še isto popoldne uživamo z višine nad 1900 m na Osojščici barvit in jasen oktobski razgled čez vso Koroško. Kako postane od tod sloviti karavanški zid ponižen pred visoko kuliso naših Julijskih Alp in kako se od tod lepo vidi, kako ves koroški svet visi ob Dravi navzdol proti svojim najširšim vratom, ki se odpirajo proti svobodnemu slovenskemu spodnjemu Podravju!

V

Zadnje naše jutro na Koroškem je deževno. Kakor nalašč tihi spomin in pomenek ob razstreljenem parizanskem spomeniku na šentrupertskem pokopališču pri Velikovcu. Naši študentje obmolknijo po pogledu na delo grobe pesti civilizacije, ki se šteje k „zahodni“ in ki je pri nas včasih tako v čislih. Pa nas je že opazilo nekakšno dobrohotno oko postave in za vsak primer oprezuje okrog bližnje gostilne. Na koroško deželo se pač že neposredno vlega sumljivi blesk 10. oktobra, pa bo verjetno dobro, če se zaradi ljubega miru čimprej obrnemo proti domu. Toda na Djekše, na tiste široke poljane z zadnjimi slovenskimi kmetijami pod Slivno, še vendar moramo! Tudi tam že grize zob modernega časa, ob njem se gorske kmetije odpirajo in stresajo svoje ljudi v svet, vsrkavajo pa tudi tu in tam nove, tuje. Tudi tu je torej koroški „zob časa“ za naše ljudi strupen. Je-li to nujno?

Ko se vračamo, se nam pod Vovbrami pokvari motor. Porabimo priliko in se s študenti še dalje razgovarjamo o socialnih in narodnostnih spremembah v koroški pokrajini. Pa se približa mlad domačin bistrega obraza, prisluhne in po slovensko poseže v razgovor. Pozna problem in vso njegovo težino, pa vendar še ni zastrupljen, čeprav je blizu gnezdo, ki kar bruhaja strup okrog sebe. To gnezdo je Velikovec. Zapeljemo se vanj. Pozna se mu, da so njegove nekdanje funkcije zamrle in se bo do novih težko dokopal, njegovo ponemčeno malomeščanstvo pa ravno zato težko izkopal iz histeričnega izživljanja v ozki nacionalni nestrpnosti. **Pa vendar tudi na velikovškem trgu uho povsod prestreza slovensko govorico. Ali jo bodo zabeležili moške, ki bodo „ugotavljali manjšino“?**

Čez Dravo gre pot v Sinčo in Dobrlo ves ter na Klopinski jezero. Novi most, nove ceste, železnica, hitra rast turističnih objektov, pomeščanjene hiše — če bi tudi človek nič ne poznal razmer, bi hitro uganil, da gre še za eno tipalko, še za en klin, k' naj bi raztrgal slovensko koroško ozemlje na več osamelih, v kot odrinjenih krp. Na srečo se tudi v Dobrli vesi slovenske

korenine ne dajo kar tako izrvati in še manj drugje v Podjuni. Celu v Pliberku ne. Čeprav je Pliberk poglavje zase. Sprejme nas opoldne ves sončen in tih; sodobni življenjski utrip je v njem kaj slaboten. Prav dobro pa vemo, da je ravno ta malomeščanski mir še posebno ugoden za nabiranje strupa nestrpnosti. Toda tudi nestrpnosti morajo od nečesa živeti: na pragu je mali obmejni promet in če gre za zaslužek, tudi zastrupljeni trgovčič razume in celo sam lomi po slovensko. Še kaj pridite, nam celo zapiska v slovo.

V jasno oktobrsko nebo se vzpenjata Peca in Uršlja, ko popoldne zapuščamo deželo, kjer bodo ljudje v nekaj dneh z zelo različnimi občutki proslavljali deseti oktober. Po ušesih nam še zvene besede, ki smo jih te dni znova in znova slišali: **če smo vzdržali 40 let z nacistično okupacijo vred, bomo vzdržali še dalje; in če ne bo svet sploh hotel zdrveti v propast, bo moral ubrati pot strpnosti in sožitja in tudi na Koroškem se bodo morali sporazumeti z nami in nam priznati naše pravice.** Z zadovoljstvom opazujem naše študente, polne višav s petdnevne poti po svetu, ki jim je prostorno tako blizu, pa tako nov. Nič več jih dosti ne mika, kakor morda še pred nekaj leti, na „zlati“ zahod. Z očitnim veseljem in toplino se vračajo v svobodno socialistično domovino. In ko se ustavimo še na ravenskem Čečovju in požneje v Velenju, ob stvaritvah, o kakršnih se avstrijskim Korošcem niti ne sanja, z nami vred ne morejo prikriti notranjega ponosa. Našemu šoferju pa se dobro zdi, da se ne blesti slovenski napis „Šola“ ali „Gostilna“ samo na treh ali štirih hišah v deželi, ampak povsod. Pravi tudi, da odslej v svoje službene sezname ne bo več vpisoval „Villacha“ in „Klagenfurta“, temveč „Beljak“ in „Celovec“.

Pogled na Celovec

reč tole: „Ne moremo prezreti dejstva, da so vindišarska področja Srednje Koroške po načinu življenja in obliki gospodarstva zelo zaostala, za kar pa ne moremo napraviti odgovorne avstrijske notranje politike“ (str. 105). Ne glede na zmerjanje z „vindišarstvom“ je v tem kratkem odstavku zgoraj označena povezanost obeh procesov postavljena na glavo. Skoraj kakor da je gospodarski zaostalosti nekaterih predelov Koroške kriva že prisotnost slovenskega prebivalstva sama po sebi in ne narobe, da so na Koroškem takšni družbeni pogoji, da se Slovenci lahko trdno držijo samo v zaostalih pokrajinah. **Sploh se vprašamo, ali sta oba procesa res tako avtomatično povezana in avstrijska notranja politika pil tem res tako nedolžno jagnje. Današnje ravnanje avstrijskih oblasti v jezikovnem vprašanju nas o tem ne more prepričati!**

istočasno skriva pod skromen napis „Unser Buch“ slovenska knjigarna. Komaj opazimo v njeni izložbi kip Prežihovega Voranca. Kdo bi pričakoval, da ga bo v dneh proslave sploh kdo opazil, kaj šele, da e bo obenj obregnul v velikem strahu, da predstavlja kar samega predsednika sosedne države, ki jo uradna Avstrija tako in tako ne šteje za neprijateljsko.

IV

Drugo jutro je na vrsti Gospa Sveta. Samo otožen obisk, skoraj kakor po pietetni dolžnosti. V spominu se raje prestavimo nazaj v Bilčovs, v Šentjanž v Rožu, na Radise, v Sele, kjer smo se ob slovenski pesmi in možati domači besedi kar preko nalezli optimizma. Nato pa še enkrat na sever, na nemško Koroško. Tam se nam predstavi Šentvid v svoji še danes trdoglavi stari živahnosti in kar čedni urbanistični ureditvi. Toda nove živahnosti je tudi tu precej manj kakor po podobnih mestih pri nas; fosilno jedro starega mesta obdajajo zunaj nekdanjega obzidja kar precejšnje samote. Hitimo še v dolino Krke in po njej navzgor proti Trgu. Spet svet enolično zaobljenih kristalinskih pobočij in njihovih samotnih kmetij, mračnejši in neprijaznejši od dobrav, gora in strmih holmov slovenske Koroške. Zdi se nam, da smo strašno daleč od doma. Šele Krka, koroški Gornji grad, s svojo škofijsko cerkvijo in kriptu Sv. Heme nas spet spomni, da temu ni tako: **tu okrog se je spletalo tisoč drobnih nití slovenske zgodovine, v samotno zidovje sredi gozdne doline pa je zazidano nešteto žuljev naših ljudi. Zato pa danes koroški škofijski ordinariat ni nič manj brez razumevanja za Slavence!**

Razstreljeni partizanski spomenik v St. Rupertu pričča o vandalizmu koroških nacionalistov

Glavna cesta v Pliberku

V nas vseh pa raste tiho spoštovanje do listega slovenskega človeka, ki se tam med lepimi koroškimi dobravami, gorami in jezerti, včasih kar prepuščen samemu sebi, z nešteto drobnimi napori in v neenaki borbi, pa vendar z vedrim obrazom, brez malodušja in s pesmijo na ustih bori za svobodno uporabo svojega jezika in razvoj svoje kulture. Morda ravno zato slovenski človek nima nikjer svojih korenin trdneje in globlje v svoji zemlji, kakor na Koroškem.

Prof. Dr. Ilesič

Občni zbor SPZ v Trstu:

Potrebno je tesno sodelovanje vseh zamejskih Slovencev

Na zelo dobro obiskanem občnem zboru je Slovenska prosvetna zveza v Trstu minulo nedeljo kritično pregledala dosedanje delo tako v zvezi kakor tudi v posameznih družinih. Ugotovljene so bile razne težave pa tudi pomanjkljivosti, ki so hromile kulturno-prosvetno dejavnost. Zlasti je bilo poudarjeno, da dosedanje oblike prosvetnega dela ne odgovarjajo več današnjemu času in je bilo v tajniškem poročilu v tej zvezi ugotovljeno: Stojimo pred važno odločitvijo, ali tako nadaljevati in z veliko muko vztrajati na načinu dela, ki ni sodoben in nič več privlačen, ali pa začeti z novimi prijemi, ki bi prinesli v začetku mogoče hude težave in ovire, vendar bi v nadaljnjem razvoju dali zadoščenje in v veliko večji meri opravičili obstoj naših društev. Kot novi prijemi so bile nakazane razne oblike gojitve družabnosti, da »bi postala naša društva tista shajališča, prostori oddiha, tako za delavca kot za kmeta, kjer bi se človek lahko duhovno sprostil, obogatil, razvedril in tudi telesno razgibal«.

Sploh je občni zbor v Trstu pokazal, da se Slovenci v Italiji pri svojem kulturno-prosvetnem udejstvovanju borijo v glavnem z istimi težavami kot pri nas na Koroškem. Nadaljnja težava pri njih je morda še v tem, da so bili doslej organizacijsko razdeljeni na tri pokrajine, na tržaško, goriško in beneško področje. Tudi v tem oziru je napravil občni zbor važen korak naprej, ko je sklenil združitev vseh treh pokrajin v eno samo prosvetno organizacijo. Pomen take združitve je tudi v dejstvu, da bo skupna organizacija mnogo bolj uspešno lahko zahtevala od oblasti enak odnos do vseh Slovencev v Italiji, dočim se je Italija doslej vedno ravnila po starem načelu »Deli in vladaj«, ko je uveljavljala povsem različne kriterije za vsako od treh pokrajin, v katerih živi ena in ista slovenska manjšina.

Občnega zbora so se kot gostje udeležili tudi predstavniki Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, prosvetnih organizacij iz Gorice in Benečije ter predsednik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca dr. Franci Zwitter. V pozdravnih nagovorih so poudarili potrebo po čim tesnejšem sodelovanju tako med zamejskimi Slovenci kakor tudi s prosvetnimi organizacijami v Sloveniji, tako da »se bo kulturna izmenjava poglobila in da bodo narodne manjšine v bodoče zares most za zблиževanje«. Potrebno take povezave je naglasil tudi predsednik SPZ dr. Zwitter, ki je dejal:

Poleg kulturnega sodelovanja z matičnim narodom in med zamejskimi Slovenci pa je, mislim, prišel čas, da gremo z našo kulturo tudi med večinski narod. Le-tako posredovanje naših kulturnih dobrin bo večinskim narodom, med katerimi živimo, dokazalo, da je tudi naša kultura njihovi enakovredna in bo to spoznanje pomenilo tudi obojestransko obogatitev. To bo brez dvoma velik korak v našem nadaljnjem razvoju in bo na ta način tudi naša borba za naše narodnostne pravice postala lažja.

Posebno živahno so na občnem zboru razpravljali o razmerah, v kakršnih se morajo Slovenci v Italiji bojevati za svoje narodnostne pravice in so z vso odločnostjo obsodili politiko raznarodovanja, ki jo zagovarja celo generalni vladni komisar za tržaško ozemlje Palamara, kot je razvidno iz njegovega nedavnega zaupnega pisma posameznim ministrstvom v Rimu (o njem poročamo še v posebnem članku — op. ured.). V tej zvezi je občni zbor sprejel odprto pismo na generalnega vladnega komisarja, v katerem je med drugim rečeno:

Z ogorčenjem smo soglasno ugotovili, da so Vaši predlogi in nasveti prežeti z duhom nacionalne nestrpnosti napram slovenski manjšini. V Vašem pismu smo spoznali, kdo je glavni krivec, da se ne izvajajo določbe londonskega sporazuma glede uporabe slovenskega jezika in ostale določbe, ki zadevajo manjšino na Tržaškem. Predstavljamo si, da bi moral predstavnik vlade v Trstu, ki ima tudi zakonodajno oblast, biti prvi, ki ne krši republiške ustave in ki izvaja določbe mednarodnih sporazumov. Voditi bi ga moral čut pravičnosti do vseh prebivalcev brez razlike in ne bi smel služiti nestrpnim šovinističnim krogom, ki zavirajo ustvarjanje ozračja medsebojnega sožitja med obema tu živječima narodom. Ne moremo spraviti v sklad volje italijanske vlade za nadaljnje izboljšanje odnosov z Jugoslavijo in stališča, ki so izražena v Vašem pismu. Končno tudi ne moremo mimo ugotovitve, da izraža vsebina Vašega pisma tudi brezbriznost do manjšine. Vse Vaše trditve in stališča v omenjenem pismu odločno odklanjamo in obsojamo, ker so nasprotne narodnemu in kulturnemu razvoju naše manjšine in slabšajo odnose med obema tu živječima narodom in sosednjima državama.

Občni zbor Združenja staršev na slovenski gimnaziji v Celovcu

V okviru Dneva staršev na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence je bil v torek popoldne občni zbor Združenja staršev učencev edine slovenske srednje šole na Koroškem.

Združenje staršev šteje 120 rednih in 100 podpornih članov. Občni zbor je otvoril predsednik dipl. trg. Urank in med drugim povedal, da se je organizacija posebno prizadevala za odpravo popoldanskega pouka, ki umevno ni ugoden za učne uspehe. Združenje staršev je v tej pereči zadevi interveniralo pri deželni glavarju Wedenigu in prosvetnem ministru dr. Drimmlu, tozadevne vloge pa odposlalo tudi zveznemu kanclerju in vicekanclerju. Z vseh teh mest so prišle obljube, da bodo te težnje upoštevali.

Ravnatelj gimnazije profesor dr. Tischler je poročal o važnejših dogajanjih v zadnjem šolskem letu, med katerimi je bil posebno uspešen koncert v Domu glasbe 19. junija letos. Dejal je, da so tudi učni uspehi leta 1960 povoljni. Upoštevanja vredna je rast šole, kar je razvidno iz tega, da število učencev narašča. Prvo leto jih je bilo 62, drugo 136, lani 184, letos pa 231. Povedal je tudi, da so s pomočjo Združenja staršev nakupili razne šolske potrebščine, kakor filmski projektor, magnetofon, gramofon in diaskop. Profesorji so doslej pripravili 9 učnih knjig, 4 učne knjige pa so v pripravi. Glede smučarskih tečajev, ki so predpisani, je povedal, da se je posrečila zelo ugodna rešitev, ker so dobili od Kališnika v Selah v najem hišo, deželni mladinski referat pa je posodil 30 postelj, s čemer bodo cene za tečaje lahko nizke.

Profesor Inzko je podal blagajniško poročilo ter se staršem zahvalil za izdatno pomoč. Živinozdravnik dr. Sienčnik je kot računski pregledovalec poročal, da so računi v redu.

Pri volitvah odbora Združenja staršev so izvolili stari odbor. Na novo izvoljen v odbor je bil še zastopnik za I. razred Herman Velik, šolski vodja v Selah.

Med slučajnostmi je živinozdravnik dr. Sienčnik priporočal, da bi dijaki ob počitnicah čimbolj prirejali potovanja in izlete po ožji domovini, da bi se tako seznanjali s kraji in ljudmi ter krajevnimi razmerami. Ravnatelj profesor dr. Tischler pa je navedel lep in zgleden primer, razveseljivo dejstvo, ko je preprost rentnik Rovereto v Železni Kapli, znan kot »korški žnidar«, namenil v svoji zapuščini 4000 šilingov slovenski gimnaziji.

Isti dan so imeli starši priložnost, da so se s profesorji pogovorili in posvetovali o učnih uspehih svojih otrok, ki študirajo na slovenski gimnaziji.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kinete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 18. 12.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 19. 12.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Hišna imena v okolici graščine Humpker. — Slovenski samospjev od nekdanj do danes — 18.00 J. F. Perkonig — Rok Arih: Ugrabljena strd.

Torek, 20. 12.: 14.00 Poročila, objave. — A. Suster-Drabosnjak: Igra o Adamu in Evi.

Sreda, 21. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Za ženo in deklet. — Kar želite, zaigramo.

Cetrtrek, 22. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Rdeče, rumeno, zeleno.

Petek, 23. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Andrej Suster-Drabosnjak: Pastirska igra s Kostanj.

Sobota, 24. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 15.15 St. Premrl: Božične skrivnosti.

Sobota, 17. december:

I. program: Jutranja gimnastika — 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Širni pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 15.20 Za filateliste — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Iz parlamenta — 18.10 Za delovno ženo — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 „La finta semplice“, opera Goldonija — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Prijatelji, bodimo veseli.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz dnevnika — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.15 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže —

12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Agrarna politika — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.30 Gadba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Mladinski koncert — 17.40 Pozdravljena, Avstrija — 19.15 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Dobra zabava — 21.45 Sport — 22.20 Glasba za konec tedna.

Nedelja, 18. december:

I. program: 6.50 Naš hišni vt — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranja melodija — 11.00 Veselo pelje, veselo igranje — 12.00 Glasbena nedeljska promenada — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Mladina, prisluhni! — 19.00 Sport — 20.10 Kriminalna uganka „Kdo je storilec?“ — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport.

II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Kmečka godba Rudi Platzer — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.05 Dopoldanski koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Operalna abeceda — 16.30 Papavke — 18.00 Zname melodije za nedeljo popoldne — 19.10 Dunajska opereta od 1860 do 1960 — 20.10 Lepi glasovi, lepe viže — 21.45 Sport — 22.15 Glasbena revija.

Ponedeljek, 19. december:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebj za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 16.25 Koncertna ura — 18.35 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.00 Dobar večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.30 Male misli za velike ljudi — 21.00 Koroški visokošolski tedni — 21.15 Mednarodna srečanja — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Teden pri Združenih narodih — 23.00 Glasba za srce.

Torek, 20. december:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Koroški hišni koledar — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Mladinska oddaja — 15.15 Komorna glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Korporal iz lave“, radijska igra — 22.10 Pogled v svet — 23.00 Dunajske viže.

II. program: 6.05 Preden odideš — 7.10 Beleške iz dnevnika — 8.20 Veselo igranje — 10.15 Šolska oddaja: Rim — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Življenje se prične s šestdesetimi — 17.10 Kulturne vesti — 17.45 Esperanta — 17.55 UNESCO — 20.00 Štirje proti štirim — 20.20 Ljudstvo in domovina, skupna oddaja vseh avstrijskih postaj — 21.55 Sport — 22.15 Zveneca alpska dežela.

Sreda, 21. december:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Tako zveni v koroški deželi — 8.45 Iz ženskega sveta —

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Cas v sliki. Oddaja Cas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Sobota, 17. 12.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 „Dva groša upanja“, vesela italijanska življenjska slika.

Nedelja, 18. 12.: 12.00 Kaj mislite vi? — 17.00 Za otroke: Sneguljčica in 7 palčkov — 17.40 Svet mladine — 18.10 Za družino — 18.45 Kmečka oddaja — 19.30 Družina Leitner — 20.20 „Jeklena mreža“, kriminalni film.

Ponedeljek, 19. 12.: 19.30 Tudi to je Avstrija — 20.20 Aktualni sport — 21.10 Adventna pelje dunajskih „Sängerknaben“.

Torek, 20. 12.: 19.30 Za filateliste — 20.20 „Ugrabitov Sabink“, veseloigra.

Sreda, 21. 12.: 17.30 Za otroke — 18.00 „Fury“, dogodivščina konja — 19.30 Tehnika bodočnosti — 20.20 „Beg iz serajla“, Mozartova spevoigra — 21.20 Crno na belem.

Cetrtrek, 22. 12.: 19.30 Sport — 20.00 „Sveži veter iz Kanade“, glasbena veseloigra, prenos iz Raimund-gledališča.

Petek, 23. 12.: 19.30 Smem prositi, gospa soproga! — Plesni tečaj za zakonce — 20.20 Srečanje z Bruce Lomom — 21.00 Živo veselje.

Sobota, 24. 12.: 17.00 Svet mladine — 17.30 Božična igra — 18.15 „Fury“, dogodivščina konja — 18.40 „Svela noč...“, pojejo dunajski „Sängerknaben“ — 18.45 Za božič, angleški film — 19.25 Božični običaji v Mehiki, New Yorku in Montrealu — 20.00 Božična igra — 20.30 „Na srečo je še“, komedija — 22.00 In mir ljudem — 22.30 Božični oratorij J. S. Bacha — 23.55 Polnočnica, prenos iz Holandije.

14.45 Glasba za mladino — 16.30 Knjige za božične praznike — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.55 Sport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.30 Odmev časa — 20.15 60 let dunajskih simfonikov, jubilajni koncert — 22.10 Pogled v svet.

Cetrtrek, 22. december:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Zveneca platna — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 13.10 Mladina igra — 14.30 Ura pesmi — 16.00 Dobro razpoloženi — 16.30 Pogled v bodočnost — 17.10 Vesel delopust — 18.00 Kulturne vesti — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Božič, tako ali tako — 21.00 Zveneca alpska dežela — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport — 22.25 Avstrijski plesni orkestri.

Petek, 23. december:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Orkestralni koncert — 13.10 Ljudske viže — 15.30 Kulturno ogledalo — 16.30 Koncertna ura — 18.15 Prosti čas je dragocen — 18.55 Sport — 19.00 Dobar večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo! Teenageriji! — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.05 Mladi glas — 7.10 Beleške iz dnevnika — 8.25 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 20.00 „Rajstvo“, božična igra — 21.40 Oledišče v Avstriji — 21.55 Sport — 23.20 Jazz pred polnočjo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00

Sobota, 17. december:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Violinisti Igor Ozim — 8.55 Radijska šola — 9.25 Ob svetovnem morju — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Veseli planjarji — 13.50 Prijateljine arije iz francoskih oper — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 5 knjižnega trga — 16.10 Mešani zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 18.00 Jaz-

RADIO PROGRAM

kovni pogovori — 18.15 Od Beograda do Moskve — 18.45 Okno v svet — 20.00 Domači napaji za sobani večer — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 23.05 Zaplešite z nami!

Nedelja, 18. december:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Kmečka godba — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Antienne arije — 10.00 Še pomnilci, tovariši! — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo ves — 14.15 Voščila — 15.30 Zvočna panorama — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Veliki valčki — 16.40 Kor radi poslušate — 17.10 Peli so jih mali mo'a — 17.30 Radijska igra — 18.40 Polke in valčki — 20.05 Izberite melodijo tedna — 20.50 Hammond orgle v ritmu.

Ponedeljek, 19. december:

5.00 Dobra jutro — 9.20 Od arije do arije — 10.15 Radi bi vas zabavali — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.00 Trio Slavka Avsenika — 12.15 Radijska

Spoštovanemu prebivalstvu si dovoljujem sporočiti, da bom moja

KAVARNO

ki je bila vsled zrušitve jezuitske karsarne močno poškodovana, po temeljiti obnovi v ponedeljek dne 19. 12. 1960 ponovno odprl.

Za Vaš dragi obisk se priporoča

EDMUND TITZ

Celovec, Lidmanskyygasse 15

kmečka univerza — 13.30 Iz lahke glasbe — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Priština — 14.35 Voščila — 15.40 Po Spaniji — 16.00 Operne melodije — 17.15 Sotferjem na pal — 18.00 Sportni tednik — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni varieté — 20.45 Kulturni globus — 21.15 Komorni orkester radia Zagreb.

Torek, 20. december:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Operni odlomki — 8.55 Radijska šola — 10.15 Izberite melodijo tedna — 12.00 Vaški kvintet s pevci — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Indonezijska zabavna glasba — 13.30 Pojo pevci mariborske in reške opere — 14.05 Radijska šola — 15.40 Iz domače književnosti — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni obronik — 20.00 Angleške ljudske pesmi — 21.30 Radijska igra.

Sreda, 21. december:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Mladina poje — 9.00 Jazikovni pogovori — 10.15 Uverture, arije in dvospavi — 11.00 Orka in balgarska zabavna glasba — 11.30 Za cicibane — 12.00 Dalmatinske narodne pesmi — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 Jugoslovanski samospavi — 14.05 Radijska šola — 14.40 Slovenske pesmi — 15.45 Radijska univerza — 17.30 Pevec Nino Robić — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Lepe melodije — 20.20 „Orfej in Evridika“, opera.

Cetrtrek, 22. december:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 11.00 Popevke se vsrjajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Iz Verdijevih oper — 13.30 Pesmi in priredbe Antona Nageleta — 14.05 Iz baloletov Cajkovskega — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Ob Dnevu Jugoslovanske ljudske armade — 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.25 Odmevi iz Francije — 22.15 Po svetu jazza — 23.05 Mladim pesalcem.

Petek, 23. december:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Po sledih starih plesov — 9.20 Poja moški zbor iz St. Vida v Podjuni — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.30 Rimi Lalinske Amerike — 11.00 Iz opere „Marla“ — 11.30 Človek in zdravje — 12.00 Narodne ob spremljavi harmonike — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.45 Narodne in domače viže — 14.05 Radijska šola — 14.35 Basist Boris Hristov — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Glasbena popoldne — 17.25 Od plesišča do plesišča — 18.30 V dvoranah Svobod in prosvetnih društev — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Plesni zvoki.